

PROTOCOL MARC DE PROTECCIÓ D'INFANTS I ADOLESCENTS DAVANT LES VIOLÈNCIES EN L'ÀMBIT ESPORTIU

(Re)conèixer,
parlar i actuar

PROTOCOL MARC DE PROTECCIÓ D'INFANTS I ADOLESCENTS DAVANT LES VIOLÈNCIES EN L'ÀMBIT ESPORTIU

Aprovat per l'Acord del Govern GOV/252/2023, de 5 de desembre (DOGC núm. 9057, 11/12/2023).

© Generalitat de Catalunya.
Secretaria General de l'Esport i de l'Activitat Física
Consell Català de l'Esport.

Direcció i coordinació

Secretaria General de l'Esport i de l'Activitat Física
Consell Català de l'Esport.

Autoria

Fundació Vicki Bernadet.
Consell Català de l'Esport - Generalitat de Catalunya.

Amb la col·laboració d'entitats i professionals experts de l'àmbit esportiu.

Disseny i maquetació

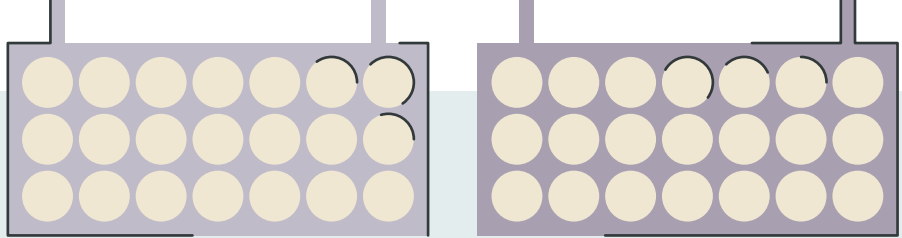
metodo A.P.M.P

Dipòsit legal

B 13979-2024

ÍNDEX

1	PRESENTACIÓ	06
2	JUSTIFICACIÓ	08
3	OBJECTIUS	12
4	ÀMBIT D'APLICACIÓ	14
5	PRIMERA PART: CONCEPTUALITZACIÓ	15
5.1	Conceptualització de les violències	15
5.2	Tipologia de les violències	15
5.2.1	Maltractament en l'àmbit familiar	16
5.2.2	Violència sexual	18
5.2.3	Assetjament entre menors d'edat. <i>Bullying</i>	22
6	SEGONA PART: SENSIBILITZACIÓ I PREVENCIÓ	24
6.1	Accions preventives	25
6.2	Foment de l'entorn segur	30
7	TERCERA PART: DETECCIÓ	32
7.1	Principis d'actuació	34
7.2	El delegat o delegada de protecció	34
7.3	Notificació	36
8	QUARTA PART: INTERVENCIÓ	38
8.1	Intervenció segons l'especificitat de l'entitat	38
8.1.1	Federació esportiva	40
8.1.2	Consell esportiu	41
8.1.3	Club o associació esportiva	42
8.1.4	Associació esportiva escolar	43
8.1.5	Secció esportiva d'entitat no esportiva	43

8.2	Intervenció en casos en què es faci una denúncia anònima a través de les xarxes	44
8.3	Protocol de comunicació externa	45
8.4	Revisió del protocol	45
9	ANNEXOS	46
9.1	Normativa aplicable	46
9.2	Document d'acceptació del protocol	50
9.3	Informe tipus de recollida d'informació	51
9.4	Notificació de situació de risc o desemparament de les entitats esportives	51
9.5	Formulari de comunicació i denúncia de situació de violència	52
9.6	Document de comunicat a la Fiscalia de Menors	53
9.7	Serveis públics de suport, atenció i assessorament	54
9.8	Glossari	56
10	COM ES POT ELABORAR UN PROTOCOL PER A LA PRÒPIA ENTITAT	62
10.1	Procés participatiu i compromís	62
10.2	Decidir el contingut del protocol	63
10.3	Redactar el protocol	63
10.3.1	Presentació	63
10.3.2	Justificació (opcional)	63
10.3.3	Marc conceptual (opcional)	63
10.3.4	Marc normatiu	63
10.3.5	Objectius i àmbit d'aplicació	63
10.3.6	Sensibilització, prevenció, reducció de riscos, creació d'entorn segur	64
10.3.7	Detecció	65
10.3.8	Actuació	66
10.3.9	Seguiment i avaluació del protocol	66
10.3.10	Annexos	67

01

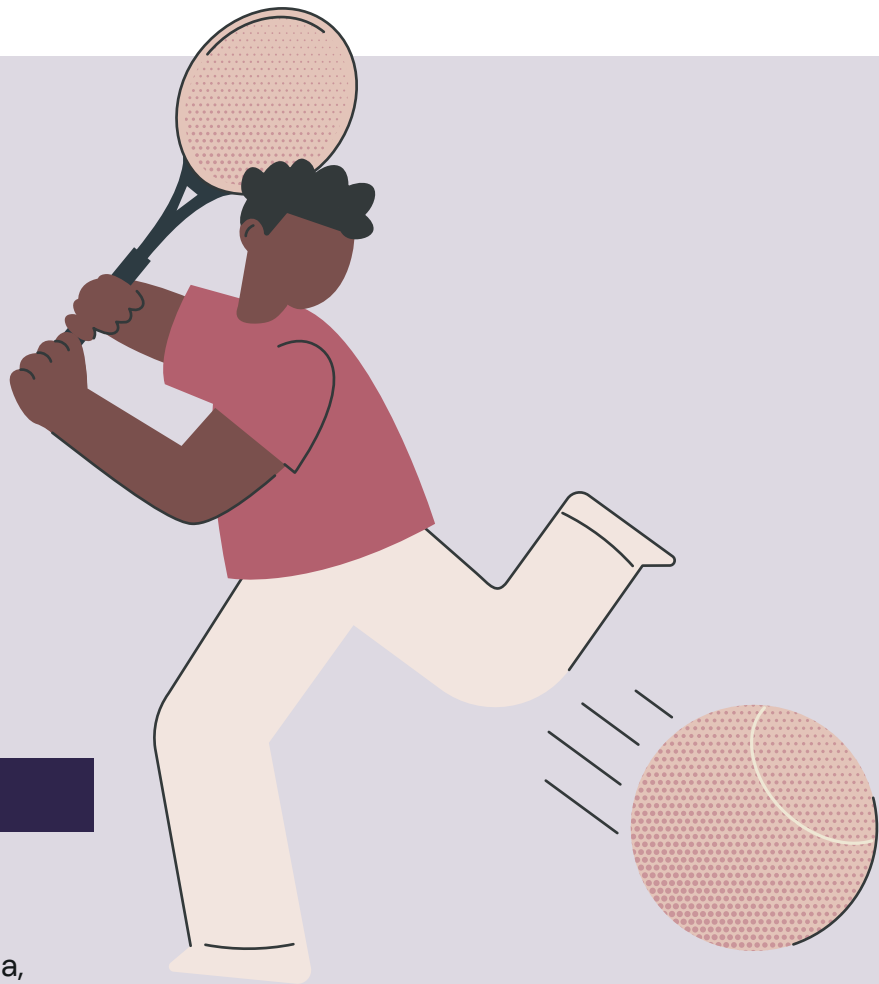
PRESENTACIÓ

La **Carta Europea de l'Esport** de maig de 1992, adoptada a la Conferència de Ministres de l'Esport del Consell d'Europa, diu a l'article 2 que «s'entén per esport tota mena d'activitat física que, mitjançant una participació organitzada o no, tingui per finalitat l'expressió i la millora de la condició física i psíquica, el desenvolupament de les relacions socials o l'obtenció de resultats esportius en competicions de tots els nivells».

L'accés a l'esport és un dret reconegut a l'article 31 de la **Convenció sobre els Drets dels Infants**: «31.1. Es reconeix el dret de l'infant al descans i al lleure, al joc i a les activitats recreatives pròpies de la seva edat i a participar lliurement en la vida cultural i en les arts [...]».

L'esport és un vehicle magnífic per al desenvolupament personal i la transmissió de valors: ajuda a la cohesió social i a la lluita contra l'exclusió; ensenya el sentit de l'esforç personal i l'esperit de superació per assolir reptes; ensenya a saber guanyar i a acceptar les derrotes, acceptar la companyonia o cedir protagonisme en favor del grup. A més, és el tercer context educatiu en què infants i

L'esport a Catalunya. 10 anys de l'Observatori Català de l'Esport 2006-2016. (2017). http://www.observatoridelesport.cat/docus/info_esport/OCE_9_info_esport_ca.pdf

adolescents passen més temps després de la família i l'escola i, per tant, és un context idoni per treballar la garantia de drets a les infàncies i les adolescències.

Segons dades de l'**Observatori Català de l'Esport**¹, extretes de l'informe de resultats de l'enquesta dels hàbits esportius dels escolars de Catalunya 2016:

L'índex de pràctica fisicoesportiva dels i les escolars de Catalunya (pràctica organitzada i no organitzada) és d'un 72,8 % de la població escolar. Les dades dels darrers anys reflecteixen que la pràctica en aquestes edats ha augmentat considerablement.

72,8%
pràctica
físicoesportiva
escolars

Hi ha una
diferència del
10 % entre nois
(78 %) i noies
(68 %).

78%
nois

68%
noies

També hi ha diferències segons el país de naixement. Els i les escolars nascuts fora de Catalunya, que potser tenen altres característiques culturals, tenen un percentatge de pràctica d'activitat fisicoesportiva més baix (54,7 %). Si a aquestes característiques culturals s'hi suma el fet de ser noia, la pràctica disminueix molt: 48,18 %.

↓
54,7%
pràctica
físicoesportiva
fora de
Catalunya

48,18%
noies
fora de
Catalunya

Les activitats fisicoesportives organitzades més practicades són el futbol en el cas dels nois (34,6 %) i les danses en el cas de les noies (19,9 %).

futbol
34,6%
nois

danses
19,9%
noies

El volum d'activitats i de practicants de l'activitat fisicoesportiva fa pensar en la necessitat d'oferir uns **espais que garanteixin drets**, des d'on es treballi fonamentalment en la prevenció de les violències contra infants i adolescents, i es trenqui amb la reproducció de desigualtats de gènere i interseccionals. És a dir, espais on infants, adolescents, joves i les seves famílies puguin trobar professionals que sàpiguen reaccionar davant de situacions de revelació d'algun tipus de violència, d'abús sexual o assetjament i, a la vegada, crear espais de protecció que facin que aquests serveis siguin **espais segurs**.

L'entorn esportiu, és a dir, allà on es duu a terme la pràctica fisicoesportiva, pot esdevenir un **espai de confiança** on infants i adolescents revelin situacions violentes viscudes en altres àmbits. Hem de tenir en compte que les violències envers la infància i l'adolescència es poden donar en qualsevol àmbit i, per tant, **l'entorn esportiu ha d'actuar amb la diligència deguda** i posar tots els esforços i els recursos necessaris per prevenir i reparar íntegrament aquestes violències.

L'objectiu general que persegueix aquest document és dotar d'uns **circuits d'intervenció** per als casos de violències i, a la vegada, implementar una metodologia de

treball basada en el bon tracte i la garantia de drets que permeti la prevenció estructural de les violències en casos concrets i la reparació integral i, així, fomentar unes relacions no ambigües, saludables i lliures de violència.

Això s'aconsegueix atorgant un lloc rellevant a la **prevenció**, disminuint les **situacions de risc**, i assegurant un **codi de conducta** que permeti que les relacions entre les persones responsables dels espais esportius, el personal vinculat a les activitats esportives i els infants, adolescents i adults que en practiquen siguin sanes i enriquidores i no comportin risc per a ningú.

El **Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu** és un document creat a partir de la voluntat del Consell Català de l'Esport de protegir la infància i l'adolescència i de garantir els seus drets, amb l'assessorament d'una entitat experta. La redacció del document ha estat el resultat d'un procés participatiu en què s'han fet entrevistes personals i enquestes a persones expertes del sector esportiu que desenvolupen la seva tasca amb esportistes menors d'edat, mitjançant les quals s'han obtingut dades per analitzar, i sobretot s'ha donat veu a infants i adolescents en trobades grupals.

02

JUSTIFICACIÓ

La creació i presentació d'aquest **Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu** es justifica amb la necessitat de tenir mecanismes que garanteixin la protecció d'infants i adolescents en la pràctica esportiva davant de situacions de violència.

L'any 2021 es va aprovar la **Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància**

i l'adolescència davant la violència (LOPIVI).² El text legal esmentat estableix en l'àmbit de l'esport la necessitat de comptar amb protocols d'actuació enfront d'indicis d'assetjament escolar, ciberassetjament, assetjament sexual, violència de gènere, suïcidi, autolesió i qualsevol altra forma de violència, i també la necessitat de comptar amb un delegat o delegada de protecció per assessorar i ajudar a aconseguir el funcionament correcte d'aquests protocols (art. 47 i 48).

L'article 48 de la LOPIVI especifica la necessitat de designar la figura del delegat o delegada de protecció per a la infància i l'adolescència en temes de benestar i de possibles situacions de violència: «Designar la figura del delegat o delegada de protecció a la qual puguin acudir les persones menors d'edat per expressar les seves inquietuds, la qual s'encarregarà de la difusió i el compliment dels protocols establerts, així com d'iniciar les comunicacions pertinents en els casos en què s'hagi detectat una situació de violència sobre la infància o l'adolescència».

Obligacions destacades (LOPIVI):

- Disposar de Protocol de protecció.
- Designar delegat/da de protecció.

Per tant, la creació d'aquest protocol marc respon a l'obligatorietat que marca aquesta llei orgànica i a la voluntat de la Generalitat de Catalunya de treballar des de la garantia dels drets de la infància i l'adolescència, tenint com a referent la Convenció sobre els Drets dels Infants, les Observacions Generals del Comitè d'aquesta convenció i tota la legislació de protecció contra les violències. També respon a la necessitat d'inculcar **l'enfocament de drets, la perspectiva feminista i interseccional i la cultura del bon tracte** en l'àmbit esportiu, amb l'objectiu de descriure circuits de protecció i de repensar els espais i les interaccions amb

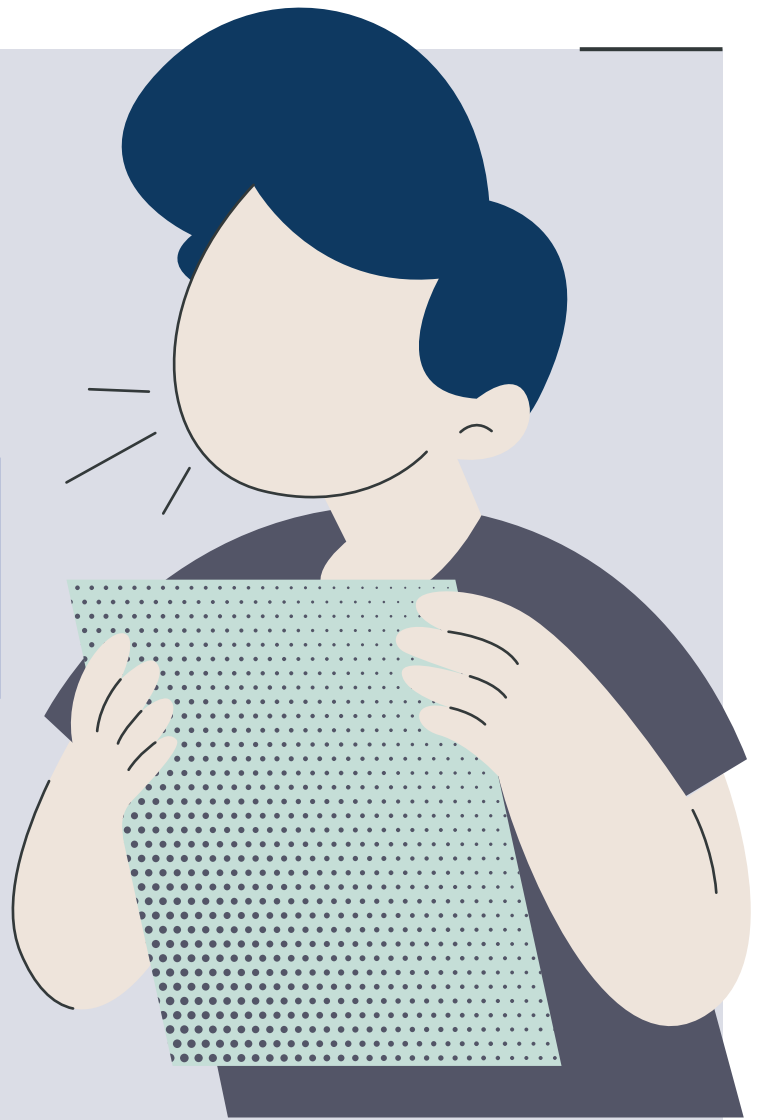
infants i adolescents per aconseguir oferir espais i activitats segurs.

L'interès per la prevenció i la reparació integral de les violències envers infants i adolescents i per les seves conseqüències i les característiques de la seva victimització ha augmentat al llarg dels anys.

Aquesta visibilització ha mostrat que **aquestes violències són una realitat social** per a la qual tot el personal que treballa o interacciona de manera habitual amb infants i adolescents ha d'estar format i preparat amb l'objectiu de treballar per prevenir-les i aconseguir la reparació integral. El fet que totes les situacions referides a les violències que pateixen infants i adolescents estiguin força **invisibilitzades** fa pensar que les dades de què disposem estan infravalorades. Es parla de l'iceberg de la violència perquè només coneixem els casos notificats o denunciats, i molts casos de violència queden en el silenci més absolut.

Els estudis demostren que els nens i les nenes són més victimitzats que les persones adultes a tots els països del món. Arreu de l'Estat s'estima que **més del 25 % dels nens i les nenes han estat víctimes de maltractament** per part de les persones que en tenen cura.³

Les dades així ho demostren: 2.937 denúncies per maltractament de menors en l'àmbit de la llar⁴ recollides per Mossos d'Esquadra durant el 2019 per violència. El mateix any el servei Infància Respon va rebre 16.358 trucades per casos de maltractament, i es van registrar 3.675 nous casos de maltractament infantil mitjançant la Unitat de Detecció i Prevenció del Maltractament Infantil (UDEPMI) de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència.⁵

VIOLÈNCIA SEXUAL

Segons l'informe del 2019 de Mossos d'Esquadra sobre violència masclista i domèstica, el 48,20 % de les víctimes de violència sexual a Catalunya tenen menys de 20 anys. Es van presentar 1.009 denúncies de violència sexual contra nens i nenes, i s'estima que només un 15 % dels casos d'abús sexual es notifica a les autoritats. D'aquests casos denunciats per violència sexual, un 70 % no arriba a judici oral per falta de proves.

El 84,2 % dels joves catalans entre 18 i 20 anys enquestats per **Save the Children** ha patit algun tipus de violència en línia durant la infància.⁶

³ Pereda N., Guilera G., Abad J. «Victimization and polyvictimization of Spanish children and youth: results from a community sample». Child Abuse Negl. 2014 Apr; 38(4):640-9. doi: 10.1016/j.chiabu.2014.01.019. Epub 2014 Mar 1. Erratum in: Child Abuse Negl. 2014 Nov; 38(11):1884. PMID: 24589384.

⁴ Departament d'Interior. Mossos d'Esquadra (2019). Violència masclista i domèstica.

https://interior.gencat.cat/ca/arees_dactuacio/seguretat/violencia_masclista/estadistica-sobre-violencia-masclista-domestica/enquestes-victimitzacio/#bloc1

⁵ Save the Children (2020). Més mal em fa a mi. <https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2020-06/InformemesMalemfaamiCAT.pdf>

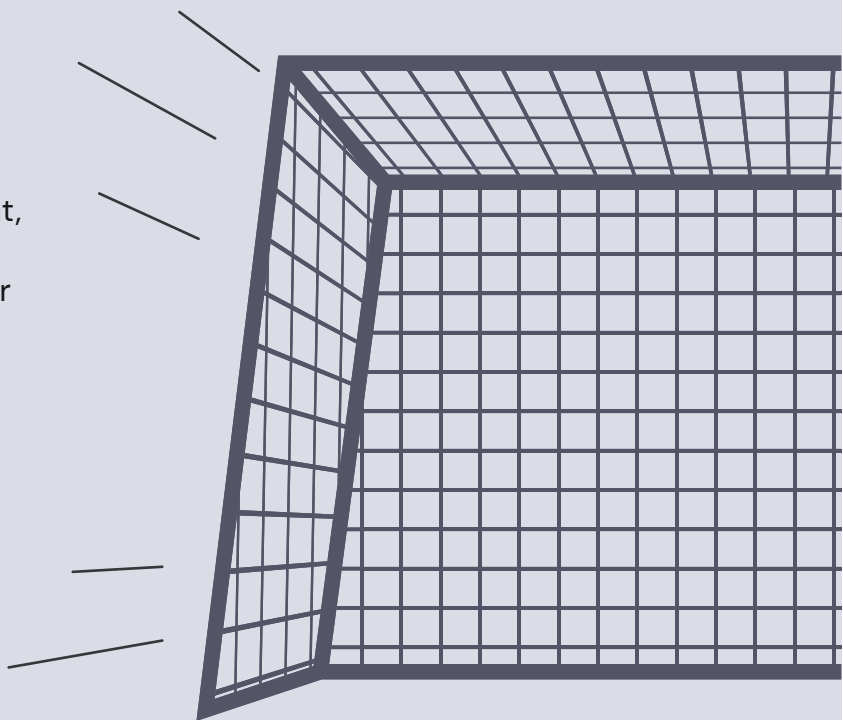
⁶ <https://www.savethechildren.es/ca/dona-veu-als-que-no-poden-votar>

En l'últim estudi sobre violència en l'àmbit esportiu presentat en el context del **projecte CASES**⁷ es presenten les dades en casos de violència interpersonal envers infants. La violència més comuna és la violència psicològica (65 %), seguida de la violència física (44 %), la negligència (37 %), la violència sexual sense contacte (35 %) i la violència sexual amb contacte (20 %).

L'abús sexual infantil (ASI) ha estat considerat un dels problemes de salut pública més greus que ha d'afrontar la societat i, especialment, infants i joves (MacMillan, 1998), així com persones amb discapacitat. Les violències sexuals entre infants i adolescents no s'escapen ni de l'àmbit de l'ensenyament musical, les activitats esportives o les culturals ni de les institucions en què es duen a terme. S'ha de tenir en compte que les relacions entre persones adultes responsables i infants i joves que participen en les activitats físicoesportives són **relacions verticals, que impliquen una desigualtat basada en el major poder i autoritat** de què disposa la figura del professional, i fins i tot l'admiració envers aquesta figura. Aquestes relacions asimètriques es poden utilitzar de manera positiva per establir els límits, ensenyar una disciplina, respecte i donar seguretat, o de manera negativa, fent-les servir per forçar la realització de conductes que impliquen un greu risc per causa del seu desenvolupament, com ara els maltractaments i els abusos sexuals, o aprofitar aquest poder per assetjar o humiliar per diferents raons, de gènere, identitat o orientació sexual.

Les conclusions de l'informe del 2021 de l'**Observatori contra l'Homofòbia L'estat de l'LGTLBI-fòbia a Catalunya**⁸ recullen un increment del 50,3 % en el nombre d'incidències registrades respecte de l'any anterior, amb un total de 284 incidències registrades, de les quals només un l'1 % és per l'aplicació del protocol de l'assetjament escolar per LGTLBI-fòbia, creat l'any 2018. La tendència creixent, pel que fa al nombre d'incidències registrades, mostra com la discriminació i/o les agressions per motius d'orientació afectivosexual, identitat i/o expressió de gènere continuen presents en diversos àmbits de socialització a Catalunya. Quant a l'edat de les persones que han patit aquest tipus de violència, la franja amb menys incidències és la de menors de 18 anys, amb un 3,8 % de casos comunicats i registrats per l'OCH.

La detecció de les possibles situacions de risc i el coneixement de les vies de comunicació i actuació permeten protegir els

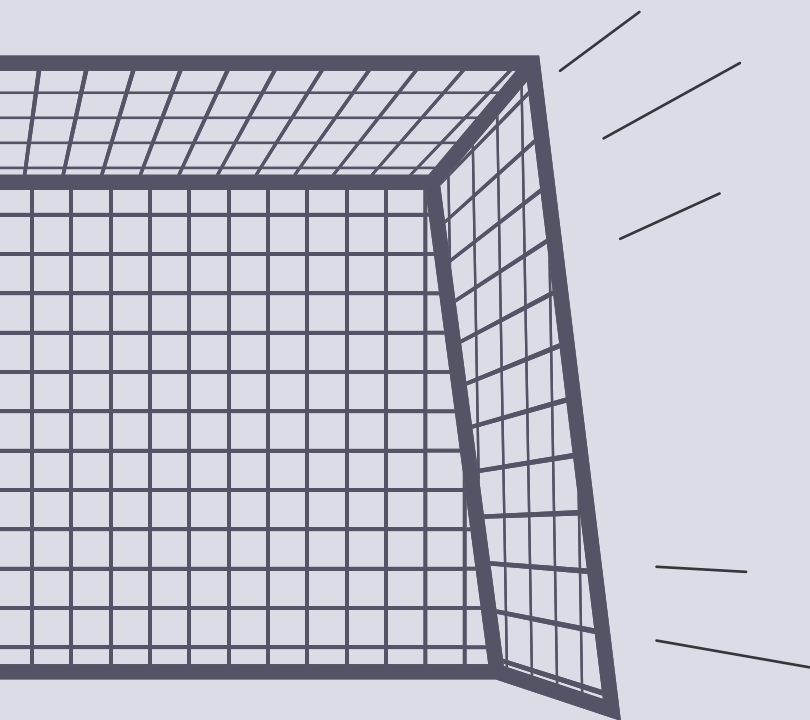
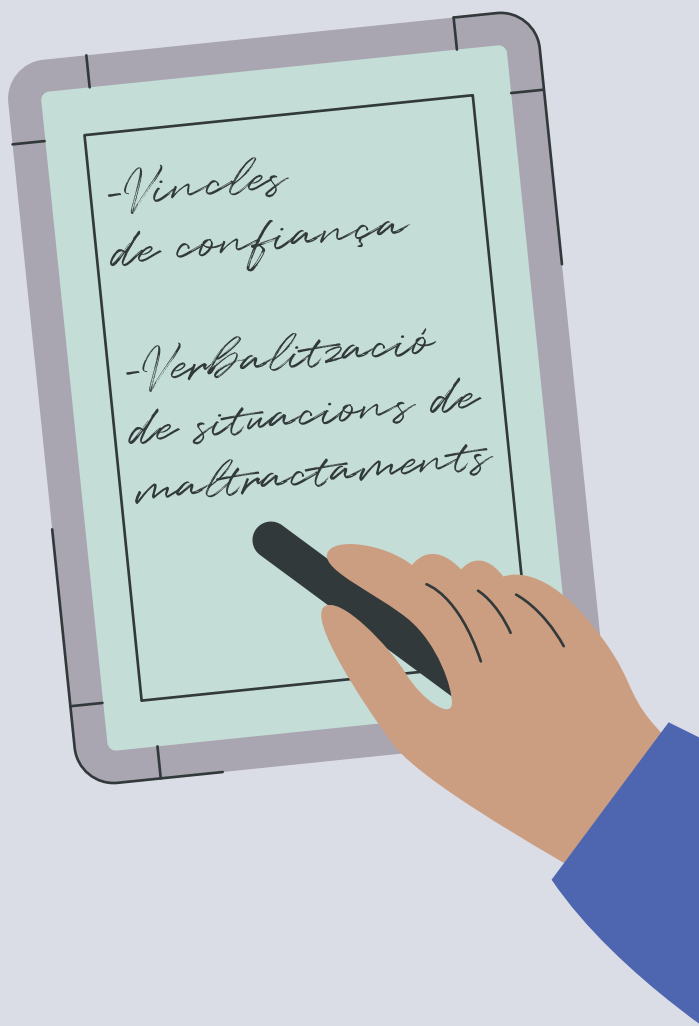
⁷ Hartill, M., Rulofs, B., Lang, M., Vertommen, T., Allroggen, M., Cirera, E., Diketmueller, R., Kampen, J., Kohl, A., Martin, M., Nanu, I., Neeten, M., Sage, D., Stativa, E. (2021). CASES: Child abuse in sport: European Statistics – Project Report. Ormskirk, UK: Edge Hill University. <https://sites.edgehill.ac.uk/cpss/files/2021/11/CASES-Project-Report-EU.pdf>

⁸ Informe de l'Observatori Contra l'Homofòbia: L'Estat de l'LGTLBI-fòbia a Catalunya 2021. <https://och.cat/wp-content/uploads/2022/06/informe-anual-2021-interactiu.pdf>

usuaris i usuàries davant possibles situacions abusives, i l'elaboració de protocols de prevenció, detecció i intervenció és una de les maneres més eficaces d'aconseguir-ho.

Al mateix temps, la **possibilitat de crear vincles de confiança amb professionals** de les activitats esportives augmenta la probabilitat que **l'infant/adolescent verbalitzi situacions de maltractaments, abusos o altres violències a persones que percep com a properes** i que estan en situació d'ajudar-lo. Per tant, és fonamental que les persones que estan a prop d'aquests infants i adolescents sàpiguen com s'ha d'actuar en cas de revelació de situacions de violències sexuals o altres formes de violències interseccionals i que coneguin el circuit i els recursos als quals poden recórrer.

Totes les accions que proposa aquest protocol marc tenen com a base **posar infants i adolescents al centre de tota actuació**, garantir els seus drets i intervenir

amb la diligència deguda. «És imprescindible que institucions, serveis i professionals dels diversos sectors d'intervenció ens preguntem, en tot moment, quins drets s'estan vulnerant, com i qui ho fa, amb l'objectiu d'adoptar respostes concordants que evitin la revictimització i assoleixin tant la reparació com la prevenció».⁹

El document que es presenta a continuació aborda la prevenció, la detecció i l'actuació des d'aquest paradigma, fent de la garantia de drets a la infància i l'adolescència l'eix central de tota intervenció.

⁹ <https://igualtat.gencat.cat/web/content/Ambits/violencies-masclistes/coordinacio-treball-xarxa/protocol/Protocol-Marc-2022.pdf>

03

OBJECTIUS

Els objectius generals d'aquest protocol marc són:

- ✓ Establir les **pautes d'actuació per a la prevenció, detecció i actuació** en relació amb situacions de violència que es puguin donar durant la pràctica d'activitats físicoesportives, o que siguin conegudes en aquest àmbit.
- ✓ Promoure el **bon tracte integral** a infants i adolescents en l'àmbit esportiu.
- ✓ Dotar el personal, les entitats o els organismes d'uns **circuits d'intervenció àgils** que permetin actuar amb la diligència deguda en casos de violència.

Els objectius específics d'aquest protocol marc són:

- ✓ **Protegir** els infants i adolescents que participen en les activitats físicoesportives, i també el personal tècnic esportiu i de suport, de situacions que puguin considerar-se casos de violència.
- ✓ **Prevenir** les situacions de violència envers infants i adolescents fomentant la implementació de **mesures de prevenció i sensibilització** en l'àmbit esportiu.
- ✓ **Ajudar a detectar** les situacions de violència que puguin patir els infants i adolescents que participen en les activitats físicoesportives.
- ✓ **Facilitar i assegurar la comunicació** i la notificació amb la **diligència deguda** de les situacions de violència envers infants o adolescents, a partir de supòsits d'indícis d'aquests fets, garantint la seva protecció i dignitat i també la de les persones afectades.
- ✓ **Incorporar la mirada de la perspectiva de gènere** a la prevenció i el tractament de les situacions de violència envers infants i adolescents.

Per això es proposa que des de l'entitat esportiva es duguin a terme les actuacions següents:

✔ Fixar el **model relacional** entre participants menors d'edat i personal tècnic esportiu i de suport com a model de convivència basat en el bon tracte, el respecte pels drets dels infants i dels éssers humans, i la no violència, en cap de les seves formes.

✔ Propiciar **conductes sanes i positives**, que no comportin risc en les relacions entre el personal tècnic esportiu i de suport i els infants i adolescents que participen en aquestes activitats.

✔ **Formar l'equip professional** (personal esportiu i de suport), per tal que la prevenció de les violències s'incorpori com un component més a la seva intervenció en les activitats físicoesportives.

✔ Disposar d'unes **guies de prevenció de situacions de risc i de violència** en les activitats físicoesportives i el seu entorn.

✔ Definir les funcions del **delegat o delegada de protecció**.

04

ÀMBIT D'APLICACIÓ

El **Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu** s'aplica a tot el personal, les entitats o els organismes que treballin o col·laborin en l'àmbit de l'activitat física i de l'esport per a infants i adolescents.

Aquest protocol marc **serà accessible a totes les persones que s'interrelacionen amb infants o adolescents**, que ja estan treballant i col·laborant en les activitats físiques i esportives, i a les persones de nova incorporació, perquè en tinguin coneixement.

Les entitats i els centres **podran elaborar el seu propi protocol** seguint les directrius d'aquest protocol marc, o bé adoptar-lo mitjançant els mecanismes propis de l'entitat i adaptar-lo a les seves necessitats i característiques.

Es recomana que les entitats disposin d'un **document d'acceptació del protocol** que elaborin elles mateixes (Annex 9.2), en el qual haurà de constar el nom del delegat o delegada de protecció.

05

PRIMERA PART: CONCEPTUALITZACIÓ

5.1 Conceptualització de les violències

A efectes d'aquest protocol i tenint en consideració el marc establert per la **Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència (LOPVI)**, entendem per violència: «Tota acció, omissió o tracte negligent que priva les persones menors d'edat dels seus drets i benestar, que amenaça o interfereix el seu ordenat desenvolupament físic, psíquic o social, amb independència de la forma i el mitjà de comissió, inclosa la duta a terme a través de les tecnologies de la informació i la comunicació, especialment la violència digital. En tot cas, s'entendrà per violència el maltractament físic, psicològic o emocional, els càstigs físics, humiliants o denigrants, el descuit o el tracte negligent, les amenaces, les injúries i les calúrnies, l'explotació, les agressions i els abusos sexuals, la corrupció,

l'assetjament escolar, l'assetjament sexual, el ciberassetjament, la violència de gènere, la mutilació genital, el tràfic d'éssers humans amb qualsevol fi, el matrimoni infantil, la pornografia no consentida o no sol·licitada, l'extorsió sexual, la difusió pública de dades privades i la presència de qualsevol comportament violent en el seu àmbit familiar.»

A l'Annex 9.8 d'aquest protocol es presenta un **glossari de termes** que defineixen, situen i contextualitzen les violències que es poden produir i que afecten infants i adolescents. Conceptes com ara violència sexual, agressió sexual, assetjament en les seves diferents formes, ciberassetjament, *sexpredding*, explotació, maltractament, pornodivulgació, tràfic d'éssers humans i violència masclista, entre altres.

5.2 Tipologia de les violències

La intervenció en situacions de violència que puguin estar vivint infants o adolescents dependrà del tipus de violència. Cal tenir en compte que s'ha d'intervenir davant les violències que es produeixen en l'**àmbit esportiu**, i també davant les que es puguin detectar amb persones menors d'edat i que s'hagin produït o s'estiguin produint en altres àmbits, com ara el familiar.

En aquest apartat esmentarem els tipus de violències que es poden produir i que estan vinculades més directament amb l'àmbit esportiu. Tot i així, no podem ignorar que existeixen altres tipus de violència que tenen protocols específics com ara:

- **Mutilació genital femenina.**¹⁰
- **Tràfic d'éssers humans.**^{11,12}
- **Matrimoni infantil.**¹³

¹⁰ https://dretssocials.gencat.cat/web/content/O3ambits_tematicas/O7infanciaiadolescencia/recursos_professionals/protocolos_actuacio/pdf/protocol_mutilacio_genital.pdf

¹¹ https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/ProfessionalInterest/ProtocolTraffickingInPersons_sp.pdf

¹² https://igualtat.gencat.cat/web/content/Ambits/violencies-masclistes/coordinacio-treball-xarxa/protocol/Protocol_proteccio_Victimes_TraficHumans_Cat.pdf

¹³ <https://igualtat.gencat.cat/web/content/Ambits/antiracisme-migracions/prevenio-violencia-masclista/matrimonis-forcats/Protocol-per-a-la-prevenio-i-laboratge-del-matrimoni-forcat-1.pdf>

També cal destacar que la pornografia infantil o la prostitució infantil constitueixen formes de violència sexual i que aquests tipus de delictes requereixen la notificació als cossos de seguretat, per tal d'iniciar les investigacions, i **la notificació a la DGAIA** (Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència), si es valora que existeix la possibilitat que l'infant o adolescent estigui en una situació de desemparament (Annex 9.4).

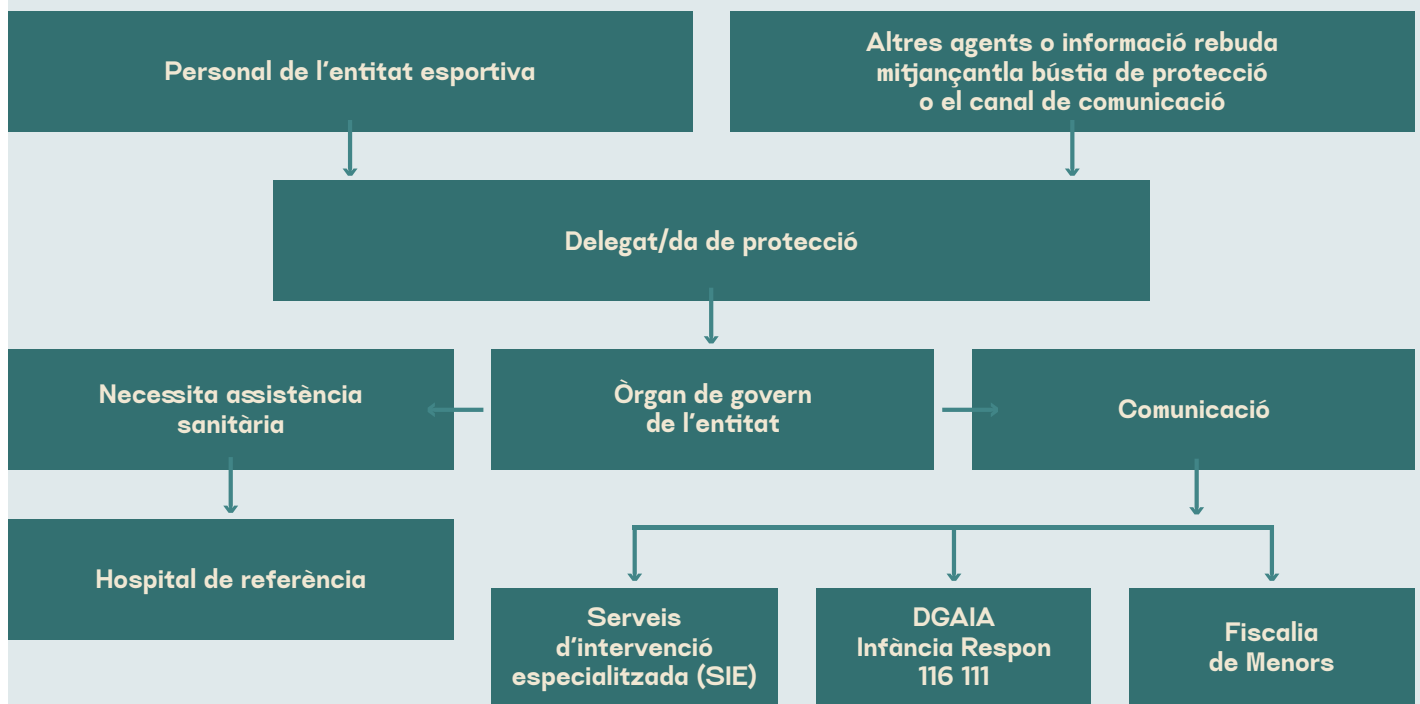
5.2.1 Maltractament en l'àmbit familiar

Els maltractaments que pot patir un infant o adolescent en l'àmbit familiar són:

- Negligència o abandonament.
- Maltractament físic.
- Maltractament psíquic o emocional.
- Abús/sotmetiment sexual.
- Explotació sexual.

- Explotació laboral o inducció a la mendicitat.
- Corrupció.
- Sotmetiment a drogues o fàrmacs.
- Violència econòmica per impagament de pensions alimentàries.
- Violència vicària.

Els protocols de referència que cal considerar en aquest tipus de maltractament són el **Protocol d'actuació entre els Departaments de Treball, Afers Socials i Famílies i d'Ensenyament de prevenció, detecció, notificació, derivació i coordinació de les situacions de maltractament infantil i adolescent en l'àmbit educatiu** (juliol 2016)¹⁴ i el **Protocol marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya** (juliol 2017)¹⁵, així com el **Protocol marc per a una intervenció amb la diligència deguda en situacions de violències masclistes** (AdG novembre 2022).¹⁶

¹⁴ <http://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/maltractament-infantil-adolescent/index.html>

¹⁵ https://dretssocials.gencat.cat/web/content/03ambits_tematicos/07infanciaiadolescencia/DEST_columna_dreta/documents/Protocol-Marc-Maltractament-IA.pdf

¹⁶ <https://igualtat.gencat.cat/web/content/Ambits/violencies-masclistes/coordinacio-treball-xarxa/protocol/Protocol-Marc-2022.pdf>

Des del **telèfon Infància Respon (116 111)** podem rebre assessorament pel que fa al procediment que cal seguir en cas de sospita o indicati.

→ **Maltractament lleu**

S'ha d'informar la família que s'envia informació als Serveis Socials territorials, ja que preocupa la situació de l'infant o adolescent.

→ **Maltractament moderat o greu**

La informació que arribi al delegat o delegada de protecció es traspasarà a l'**òrgan de govern** de l'entitat esportiva, i el representant legal d'aquesta iniciarà el procediment.

Si hi ha una urgència hospitalària (lesions, ferides, cops, etc.), l'entitat s'haurà de posar immediatament en contacte amb l'**hospital de referència** de la zona per tal de prendre les mesures que corresponguin i traslladar l'infant o adolescent al centre hospitalari.

El trasllat s'haurà de fer amb mitjans de transport com ara ambulància o taxi. Si cal fer servir el cotxe particular, serà necessari comptar amb el permís corresponent dels tutors legals.

Tant si es tracta d'una urgència hospitalària com si no, s'ha de comunicar a:

Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA):

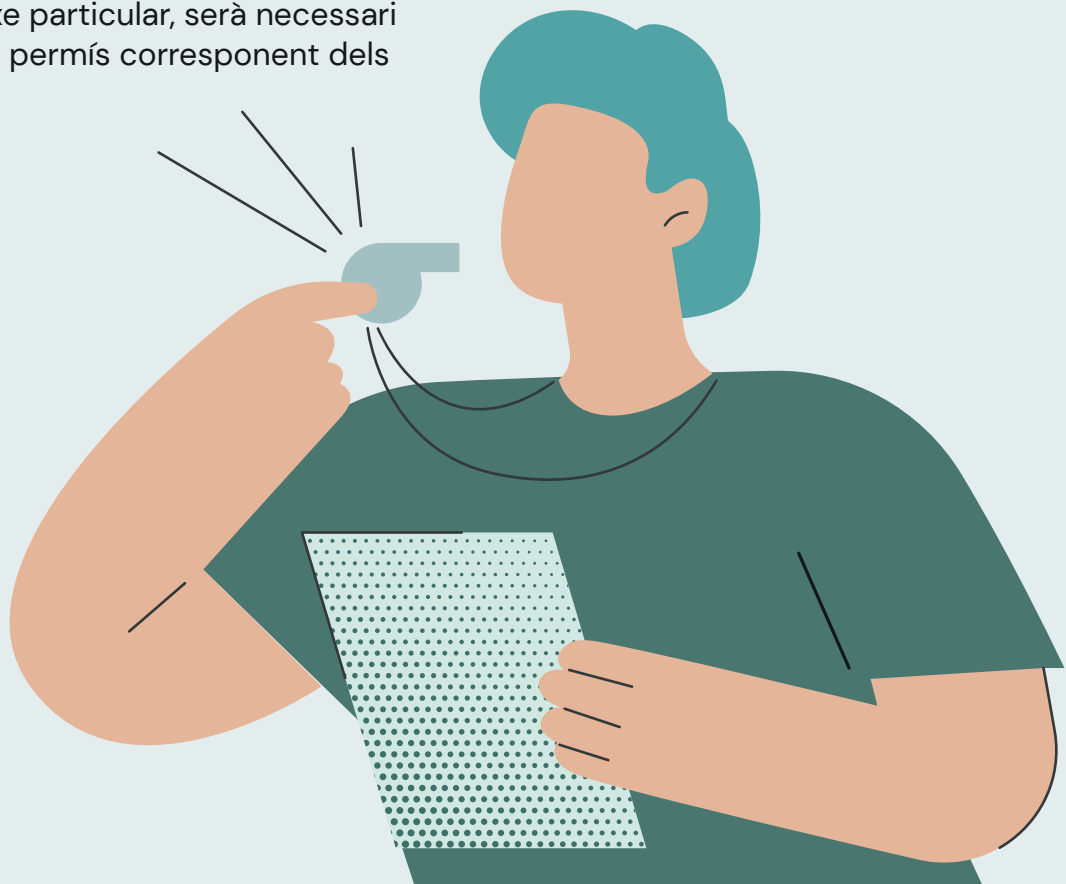
- Per mitjà del servei territorial.
- Per mitjà d'Infància Respon 116 111 (24 hores).

Fiscalia de Menors (Annex 9.6).

A la família.

Si la família (o una part de la família) és protectora, se la pot acompanyar en el procés de prendre la decisió de posar el fet en coneixement de l'administració judicial.

Si la família es nega a prendre decisions adreçades a protegir l'infant o adolescent, l'entitat esportiva la informarà de la seva obligació de posar en coneixement de l'administració judicial els fets de què es coneixedora.

5.2.2 Violència sexual

La guia **La violència sexual a l'esport**¹⁷ del Consell Català de l'Esport de la Generalitat de Catalunya fa un recull explícit de les diverses manifestacions de violències sexuals que es produeixen en un contínuum de comportaments i/o accions que van des de no incloure el contacte físic a incloure'l de manera molt explícita.

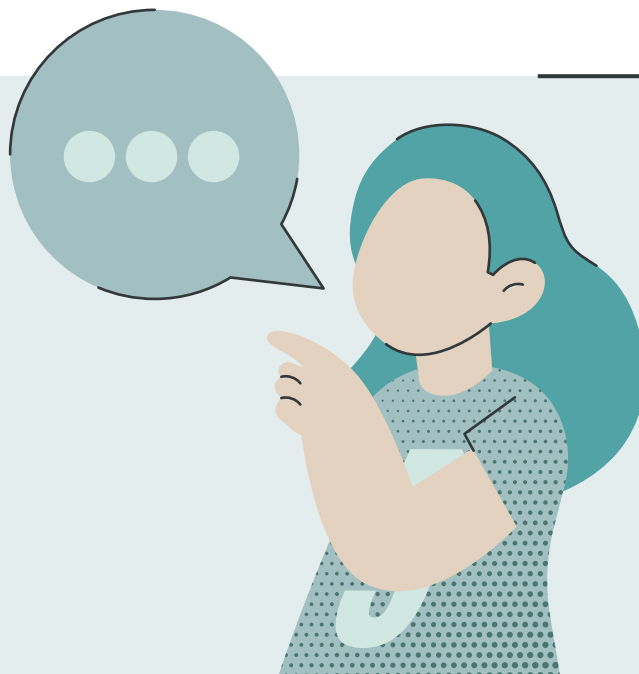
Moltes d'aquestes violències es donen a causa de l'**asimetria de poder**. El poder es basa en la diferència d'edat, en la desigualtat per motius de gènere, de posició social, de jerarquia i, en el cas de l'esport, també en l'admiració envers aquella persona que dirigeix el futur esportiu o que és el mirall de moltes persones que voldrien estar a prop de la figura admirada.

Violència sexual sense contacte físic	Violència sexual. Comportaments transgressors	Violència sexual amb contacte físic
<ul style="list-style-type: none"> → Fer acudits sexistes, bromes o insinuacions de caràcter sexual. → Cridar d'una manera que suggereixi sexualització. → Preguntar sobre qüestions íntimes del cos, la roba o la vida privada. → Fer observacions suggeridores, mirades i missatges amb contingut sexual. → Fer comunicacions (trucades telefòniques, correus electrònics, etc.) de contingut sexual i de caràcter ofensiu. → Utilitzar material pornogràfic al centre esportiu de treball o imatges o fotografies de contingut sexual explícit. 	<ul style="list-style-type: none"> → Apropament inadequat. → Contacte inadequat. → Tocaments inadequats als entrenaments. → Massatges inadequats. → Convidar l'esportista individualment a casa, fer un àpat, una beguda, anar al cinema. → Exhibir-se i/o masturbar-se davant la persona afectada. → Pressionar, de manera insistent, per tenir trobades sexuals. → Fer comentaris sexuals ofensius. → Obtenir imatges de parts íntimes del cos d'una persona. → Requeriments de favors sexuals que condicionen la promoció o la permanència al club/equip. 	<ul style="list-style-type: none"> → Fer petons no desitjats. → Fer carícies sexuals no desitjades. → Mantenir contacte físic de naturalesa sexual no desitjat. → Intentar fer actes sexuals no desitjats. → Arraconar o perseguir algú amb proposicions o conductes sexuals. → Fer actes sexuals amb penetració sense el consentiment de la víctima amb o sense coerció.

¹⁷ https://esport.gencat.cat/web/content/home/arees_dactuacio/esport_i_genere/publicacions/violencia/guia-violencia-sexual-esport-cat.pdf

Actuacions que cal dur a terme en casos de violència sexual

Al quadre següent s'agrupen les diverses accions que cal dur a terme tant en l'àmbit intern de l'entitat com en l'àmbit extern, tenint en compte on ha passat la violència i qui l'ha exercit.

Lloc on ocorre la violència	Tipus de violència segons qui l'exerceix	Procediment intern de l'entitat esportiva	Procediment extern
Fora del centre	<ul style="list-style-type: none"> → Intrafamiliar. → Entorn de confiança. → Persona desconeguda. 	<ul style="list-style-type: none"> → Comunicació amb la família (persona que no exerceix la violència). → Contenció emocional a l'esportista. → Cerca d'assessorament, si escau. 	<ul style="list-style-type: none"> → Acompanyament a l'hospital de referència si és necessari (mai en cotxe particular). Es pot informar la família des de l'hospital. → Comunicar a la DGAIA. → Notificar a Mossos d'Esquadra i a la Fiscalia de Menors.
A l'entitat	<ul style="list-style-type: none"> → Infractor/a menor de 14 anys. 	<ul style="list-style-type: none"> → Comunicació amb les famílies. → Contenció emocional a l'esportista. → Cerca d'assessorament, si escau. → Si el fet és un conflicte greu: <ul style="list-style-type: none"> • Reconeixement dels fets i acceptació de sanció. • Incoació d'expedient. → Si l'assetjament no es considera possible falta penal o delicte, treball educatiu i possible mediació. 	<ul style="list-style-type: none"> → Si el fet és un possible delicte o falta penal: <ul style="list-style-type: none"> • Notificar-lo a Mossos d'Esquadra. • Informar la Fiscalia de Menors. (Fent això la informació arriba a la DGAIA, que pot fer un treball psicoeducatiu).

Lloc on ocorre la violència	Tipus de violència segons qui l'exerceix	Procediment intern de l'entitat esportiva	Procediment extern
A l'entitat	→ Infractor/a major de 14 anys .	<ul style="list-style-type: none"> → Comunicació amb la família de la víctima. → Si l'esportista que exerceix violència és menor de 18 anys, comunicació amb la seva família. → Contenció emocional a l'esportista. → Cerca d'assessorament, si escau. → Si el fet és un conflicte greu: <ul style="list-style-type: none"> • Reconeixement dels fets i acceptació de sanció. • Incoació d'expedient. → Si l'assetjament no es considera possible falta penal o delicte, treball educatiu i possible mediació. 	<ul style="list-style-type: none"> → Si el fet és un possible delicte o falta penal: <ul style="list-style-type: none"> • Notificar-lo a Mossos d'Esquadra. • Informar la Fiscalia de Menors.
A l'entitat	→ Personal de l'entitat.	<ul style="list-style-type: none"> → Comunicació amb la família de la víctima (per tal que pugui iniciar el procés penal per mitjà d'una denúncia). → Contenció emocional a l'esportista. → Cerca d'assessorament, si escau. → Tant si l'assetjament es considera possible falta penal o delicte com si no: <ul style="list-style-type: none"> • Prendre mesures cautelars. • Obrir expedient. 	<ul style="list-style-type: none"> → Si el fet és un possible delicte o falta penal: <ul style="list-style-type: none"> • Notificar-lo a Mossos d'Esquadra. • Informar la Fiscalia de Menors. → Activitats dutes a terme en equipaments municipals: caldrà comunicar la incidència al servei municipal d'esports. → Activitats dutes a terme en altres equipaments: caldrà informar el gestor que correspongui. → Prendre mesures cautelars. → Obrir un expedient sancionador o disciplinari. → Gestionar la possible situació de crisi creada per la notícia (si es dona el cas).

Violència sexual produïda entre infants o adolescents

En cas que la situació de violència sexual es produeixi entre dos infants i/o adolescents, la part de notificació i d'**atenció** a la víctima serà la mateixa, però també caldrà considerar l'**atenció** que s'ha de prestar a **la persona infractora**.

En el moment en què qualsevol membre de l'entitat esportiva tingui coneixement d'una agressió sexual entre dos infants i/o adolescents, s'haurà de posar en contacte amb el delegat o delegada de protecció, que farà arribar aquesta informació a l'**òrgan de govern de l'entitat**.

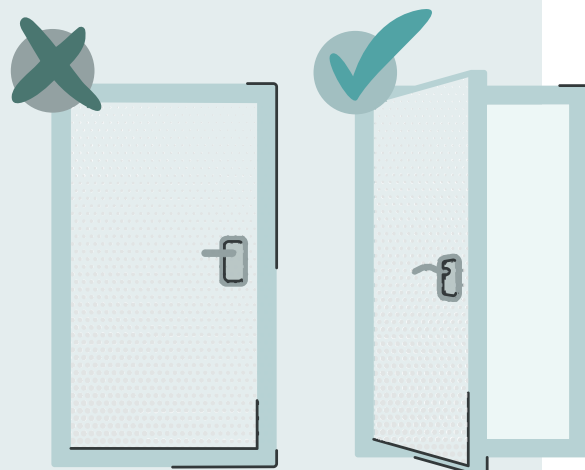
S'haurà de parlar amb la **família o les famílies** de les persones menors d'edat afectades. Per poder intervenir amb el o la menor infractor, s'ha de notificar aquesta situació. Si les famílies no volen fer la notificació, se'ls informarà que l'entitat té l'obligació de fer-la pel fet de tenir coneixement d'un possible delicte i que, per tant, haurà d'obrir el protocol extern.

En aquest punt és molt important conèixer i reconèixer quines conductes són adequades des d'un punt de vista evolutiu i quines

conductes són violència sexual. Per tant, queda clara la importància de facilitar la formació continuada del personal que treballa amb infants i adolescents.

Cal tenir en compte que **a partir dels 14 anys un infant té responsabilitat penal**. Això vol dir que, si la situació de violència sexual es produeix entre una persona menor de 14 anys i una major d'aquesta edat, se segueix el mateix circuit que amb un adult i es pot posar una denúncia a la policia, que la tramitarà i la passarà a la **Fiscalia de Menors**, i a partir d'aquí se seguirà tot el procediment. Si l'autor és menor de 14 anys, no se li exigirà responsabilitat penal davant dels fets, sinó que el Ministeri Fiscal el remetrà a l'entitat pública competent en matèria de protecció de menors per tal de valorar la seva situació i promoure, si escau, les mesures de protecció necessàries.¹⁸

Per tant, per poder evitar la **cronificació d'una conducta de violència sexual**, que pot comportar problemes legals en el futur, i per poder prestar atenció a la persona menor d'edat infractora, és important que els fets de violència sexual es notifiquin. D'aquesta manera, s'iniciarà un treball amb el o la menor d'edat per tal d'evitar futures situacions de violència sexual.

¹⁸ Llei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors: <https://www.boe.es/eli/es/lo/2000/01/12/5/con>

Violència sexual d'una persona adulta envers infants o adolescents

Si es produeix una situació de violència sexual o d'assetjament d'una persona adulta vinculada a l'entitat envers un infant o adolescent, la informació ha d'arribar al **delegat o delegada de protecció**, que informará la **Direcció**, la **junta directiva** o l'**òrgan de gestió de l'entitat esportiva**, i se seguirà aquest circuit:

- Informar l'àrea de personal o la persona que s'ocupa de les relacions laborals o de voluntariat.
- Prendre mesures cautelars i/o preventives segons el nivell de risc que hi pugui haver per a la persona assetjada. Aquestes mesures poden anar des del canvi d'activitat o ser apartat de les seves funcions amb infants o adolescents, fins a la suspensió de la relació laboral o de voluntariat amb l'entitat.
- Fer reunions amb les famílies dels infants amb qui hagi estat en contacte la persona que ha estat denunciada.
- Informar l'empresa responsable de la persona denunciada, si és el cas.
- Si la persona denunciada és voluntària, prendre les mesures necessàries per apartar-la de les activitats de l'entitat.

La gestió dels casos en què hi hagi implicat personal de l'entitat esportiva implicarà prendre mesures de caire laboral i de comunicació a la comunitat esportiva.

5.2.3 Assetjament entre menors d'edat. *Bullying.*

Per donar resposta a les diferents casuístiques existents en aquest tipus de maltractament, tenim en consideració el **Protocol d'actuació davant de qualsevol tipus de violència en l'àmbit educatiu**.¹⁹ Aquest protocol remet a altres dos que complementen les actuacions que cal dur a terme per protegir tots els infants i adolescents, inclosos els que produeixen l'assetjament o el ciberassetjament: el **Protocol d'actuació amb menors de catorze anys en situacions de conflicte o comissió d'una infracció penal**²⁰ i el **Protocol d'intervenció en cas de conflicte greu**.²¹

¹⁹ <https://educacio.gencat.cat/web/content/home/departament/publicacions/protocols/actuacio-davant-violencia-ambit-educatiu/protocol-actuacio-davant-violencia.pdf>

²⁰ <https://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/conflicte-comissio-infraccio-penal/index.html>

²¹ <https://xtec.gencat.cat/web/content/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/conflictos-greus/documents/protocol-conflictos-greus.pdf>

Assetjament no considerat delictes o falta penal

- Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius.
<https://dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc/?documentId=545262>
- Protocol d'intervenció en cas de conflicte greu.
<https://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/conflictos-greus/documents/protocol-conflictos-greus.pdf>
- Incoació d'expedient.
- Acceptació de sanció.
- Mesures psicoeducatives.

Assetjament considerat delictes o falta penal

Infractor/a major de 14 anys

- Protocol d'intervenció en cas de conflicte greu.
<https://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/conflictos-greus/documents/protocol-conflictos-greus.pdf>
- Comunicació a:
 - Autoritats judicials.
 - Fiscalia de Menors.
 - Família del/la menor infractor/a.
 - Família del/la menor assetjat/ada.

Assetjament considerat delictes o falta penal

Infractor/a menor de 14 anys

- Protocol d'actuació amb menors de catorze anys en situacions de conflicte o comissió d'una infracció penal.
<https://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/conflicte-comissio-infraccio-penal/index.html>
- Comunicació a:
 - Autoritats judicials.
 - Fiscalia de Menors, perquè faci arribar el cas a la DGAIA, EMI 14.
 - Família del/la menor infractor/a.
 - Família del/la menor assetjat/ada.

En els casos d'assetjament, si es considera que el fet pot ser un **delictes d'odi**, la denúncia la pot interposar una tercera persona.

06

SEGONA PART: SENSIBILITZACIÓ I PREVENCIÓ

Les entitats que realitzen activitats físicoesportives poden actuar davant la violència des de dues perspectives: reactiva, és a dir, actuar després d'un fet, o proactiva, anticipant-se al problema i començant a treballar-lo des d'una vessant preventiva, fent visible la violència a què poden estar exposats infants i adolescents, per tal de prendre mesures que en dificultin l'aparició.

Encara que sembli que determinats tipus de violències (mutilació genital femenina, matrimoni forçat, tràfic d'éssers humans, entre altres) queden lluny de l'àmbit de l'esport, és molt important que els i les professionals que hi estan vinculats en coneguin l'existència i sàpiguen a qui es poder adreçar si detecten qualsevol indici que aquestes violències poden estar succeint.

La sensibilització de la societat envers el rebuig de la violència s'ha de dur a terme a partir d'**estratègies que ajudin a**

conscienciar sobre els drets d'infants i adolescents i, sobretot, sobre el **dret a viure sense violència**.

El rebuig per part de l'esport a qualsevol tipus de violència que puguin patir infants i adolescents en qualsevol espai facilitarà la creació d'un clima de seguretat on es podrà trencar el silenci entorn de la violència i demanar ajuda.

La sensibilització es pot fer mitjançant la difusió dels protocols existents,²² fent formació, fent visible el **telèfon Infància Respon 116 111** amb campanyes comunicatives i cartells informatius, entre altres coses.

Prevenir la violència significa prendre mesures o disposar accions de manera anticipada per evitar que aquesta violència pugui ocórrer. La **Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista**,²³ defineix la prevenció com el conjunt d'accions encaminades a evitar o reduir la incidència de la problemàtica de la violència masclista per mitjà de la reducció dels factors de risc, i impedir-ne així la normalització, i les encaminades a sensibilitzar la ciutadania en el sentit que cap forma ni manifestació de violència no és justificable ni tolerable (art. 3.c).

La prevenció de la violència té tres nivells:

Prevenció primària

Eliminació de factors de risc, creació d'entorns segurs i promoció del bon tracte. Per això cal revisar totes les accions que duen a terme les entitats per tal de detectar on hi poden haver riscos, tant en l'àmbit dels espais i equipaments o la gestió d'espais on es fan les activitats físicoesportives com en l'àmbit relacional.

²² Vegeu l'apartat «Normativa aplicable» (Annex 9.1).

²³ <https://dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc/?documentid=491383>

Prevenció secundària

Detecció i tractament primerenc. Per poder detectar casos hem de saber de què estem parlant per tal de poder aturar situacions que són inadequades i que no compleixen els estàndards del bon tracte. Importància de la formació i de la informació.

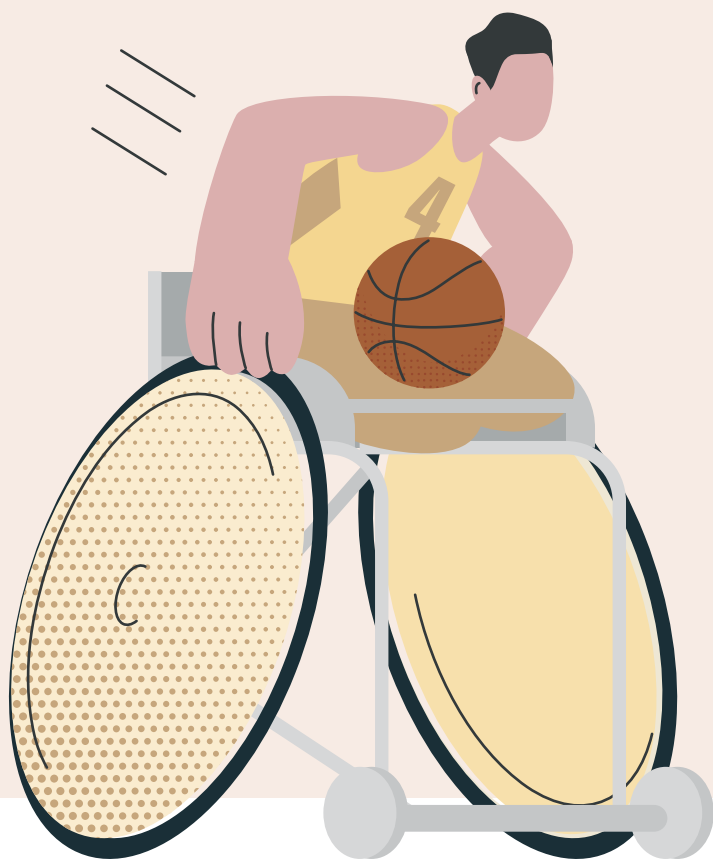
Prevenció terciària

Tractament de les víctimes i el seu entorn. L'àmbit esportiu no té competència en aquest tipus de prevenció, però és important saber quins serveis hi ha al territori que ens puguin ajudar en casos de violència i, així, trobar l'assessorament adient per a cada cas.

6.1 Accions preventives

L'esport i la pràctica esportiva ofereixen múltiples beneficis per a infants i adolescents, beneficis físics i aprenentatge de valors positius en la vida social (autocontrol, cooperació, afrontar el fracàs, cultura de l'esforç, entre altres), però en l'àmbit esportiu –com en qualsevol altre àmbit on conviuen infants, adolescents i persones adultes– també hi pot haver situacions de violència que s'han d'evitar.

L'entorn de l'entitat esportiva esdevindrà un espai segur i de confiança si la seva manera de fer es basa en una **cultura de promoció dels drets, antimasclista, igualitària i antiracista**, amb prevenció de les violències i amb bon tracte, entesa com el respecte a la diversitat i a les necessitats de cadascuna de les persones que participen en les activitats. En l'àmbit esportiu també es donen desigualtats estructurals que requereixen una proactivitat sistemàtica per aconseguir erradicar-les i posar en marxa accions preventives.

A continuació s'esmenten accions relacionades amb l'organització de l'entitat que es poden dur a terme:

Establir normes internes clares i sense excepcions per reduir les situacions de risc com ara:

Codi ètic: document descriptiu dels principis i els valors que han de servir de referència al personal de l'entitat per exercir les seves funcions. La seva redacció no concreta conductes específiques.

Codi de conducta: definició dels comportaments que s'esperen del personal de l'entitat, dins de la cultura del bon tracte i de la prevenció de la violència. Ajuda a aclarir conceptes i descriure conductes que no permetin ambigüitats en les relacions entre adults i infants o adolescents o entre els mateixos infants o adolescents.

Difondre, donar a conèixer i fer recordatoris periòdics a tot el personal de:

El Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu o el que l'entitat redacti sobre aquest tema.

Les normes pròpies de cada entitat (reglament de règim intern, reglament d'ús dels espais esportius, codis, entre altres).

Definir el rol del delegat o delegada de protecció i fer-lo constar al protocol.

Revisar els criteris de selecció de personal o voluntariat (si n'hi ha) i tenir en consideració la formació en prevenció de violències com a valor afegit.

Reduir les situacions de risc en activitats i espais (revisió d'elements arquitectònics i relacionals).

Fer accions de prevenció comunitària de les violències que fomentin mecanismes de responsabilització i rebuig de les famílies i els participants que mostrin comportaments agressius, intimidatoris, que reproduïen estereotips i prejudicis de gènere i interseccionals en els esdeveniments esportius.

Sensibilitzar i facilitar la formació del personal en la detecció de situacions de violència.

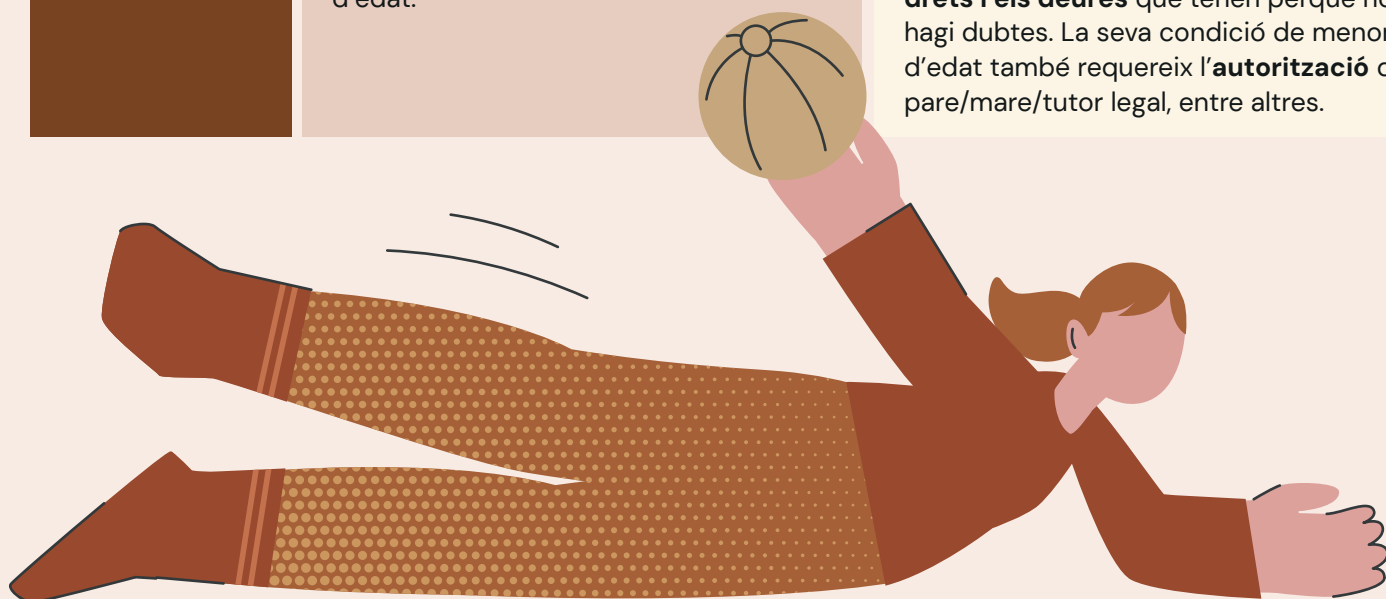
Crear mecanismes de comunicació de situacions de violència accessibles per a infants o adolescents (bústia, adreça electrònica, entre altres) i establir en el protocol circuits àgils i obligatoris de comunicació en cas d'indicis o sospites.

Activitats, descripció de riscos i accions preventives

ACTIVITAT	SITUACIÓ DE RISC POTENCIAL	ACCIONS PREVENTIVES
Ús de dades personals	→ Usar inadequadament les dades d'un infant o adolescent. Donar les dades o fer-les públiques.	→ Garantir la confidencialitat de les dades segons la llei de protecció de dades.
Fotos, vídeos i xarxes socials	→ Possibilitat d'amistat per xarxes socials entre un/a entrenador/a o altre personal de l'entitat esportiva i l'infant o adolescent, o entre els mateixos grups de menors d'edat. Aquestes eines ens ofereixen possibilitats de comunicació i difusió infinites (xats, compartir imatges, compartir informació de la nostra vida privada, etc.). Cal posar el focus en el respecte del cos i l'autonomia dels menors d'edat , identificant quins usos i comportaments poden ser violents i quins no. Si se'n fa un mal ús, aquest esdevé un indicador de comportaments violents o assetjadors.	<ul style="list-style-type: none"> → Respectar els drets d'imatge. Evitar que infants i adolescents utilitzin els telèfons personals als vestuaris i plantejar-se l'ús de les xarxes com a eina de treball i difusió, no de contacte personal entre persones adultes i infants i adolescents. → Política clara sobre les fotos i els vídeos en les competicions esportives. → Comunicar que no es poden fer fotos dins del vestuari. → Una bona prevenció també passa per educar sobre xarxes socials i intimitat.
Trucades, WhatsApp o altres tipus de missatgeria	→ En els grups més consolidats i autogestionats, l'ús del telèfon com a eina de comunicació és habitual. Aquest contacte no s'ha de donar per parlar de temes no relacionats amb l'activitat .	<ul style="list-style-type: none"> → El contacte telefònic ha d'estar pactat prèviament i s'ha d'utilitzar per a temes de l'activitat i del grup. → Propiciar les comunicacions grupals per sobre de les bilaterals.
Obsequis	→ Establir favoritismes amb determinats infants o adolescents sense motiu.	<ul style="list-style-type: none"> → Els regals s'han de pactar prèviament (ex.: amic invisible, etc.) i cal afavorir els regals grupals per sobre dels individuals. Tractar tots els infants i adolescents per igual. → Si alguna persona de l'entitat rep regals per part d'un sol infant o adolescent s'han de quedar a l'espai on es fan les activitats.
Classes, sessions o treball individuals	→ Situació de relació individual i íntima en espais tancats . Hi pot haver risc si es genera una relació inadequada o si es fa servir per treure informació de l'infant.	→ Intentar que no es facin en espais totalment tancats i sense visió des de l'exterior.
Vestidors	→ Possibilitat que persones no acreditades obtinguin imatges o accedeixin al vestuari.	→ Valorar com s'informa sobre l' entrada d'una persona responsable del grup d'infants o adolescents al vestidor .

ACTIVITAT	SITUACIÓ DE RISC POTENCIAL	ACCIONS PREVENTIVES
Banys	<p>→ Activitat realitzada per una sola persona de l'entitat esportiva, possibilitat d'aprofitar la intimitat del lavabo per a apropaments inadequats (tocaments, fotos, etc.).</p>	<p>→ Sempre que sigui possible, anar-hi amb un grup d'infants (educar per aprendre a gestionar el temps). Si és un cas d'urgència d'un sol infant, avisar una altra persona i respectar el temps lògic d'aquest espai. Si és una activitat que necessita l'ajuda d'una persona adulta, no s'ha de tancar amb baldó.</p>
Ferides, convalsència i malalties	<p>→ Vulnerabilitat en quedar-se sol amb un infant que ha de fer repòs o ha de ser atès per curar alguna ferida, vetlles per malalties, lesions, etc.</p>	<p>→ Anar al metge acompanyat d'un responsable de l'entitat. Informar els pares/mares i demanar que confirmin si permeten que els entrenadors/ores portin l'infant o adolescent al metge.</p> <p>→ Sempre que sigui possible, fer les cures amb altres infants o entrenadors/ores, (ex.: anar a la infermeria amb l'infant que s'ha fet mal i un altre company/a). En cas que s'hagi de fer repòs i que això impliqui la presència d'un entrenador/a, acordar prèviament quin criteri se seguirà per fer aquesta vetlla.</p>
Tractaments a la sala de fisioteràpia, massatges i visites mèdiques	<p>→ Hi ha el risc que el/la fisioterapeuta, massatgista, metge/essa aprofiti aquest moment per fer fotografies, tocaments (no recomanats per al tractament i no explicats al pacient o als seus pares).</p>	<p>→ Menors d'edat sempre acompanyats per pare/mare/tutor. Explicar al pacient en tot moment en què consisteix cada tractament, i també determinar protocols de tractament segons la patologia.</p> <p>→ Si no és possible, es recomana que en el moment de la intervenció hi hagi dues persones.</p> <p>→ Les portes de la sala no s'han de tancar per dins.</p>
Sortides amb pernoctació (estades, competicions)	<p>→ Moment d'intimitat i foscor que es pot donar en espais tancats, però que també es dona en espais compartits amb altres grups, etc. Hi ha risc quan es pot fer ús d'aquest moment per apartar l'infant del grup o tenir-hi contactes inadequats.</p> <p>→ Dormir una persona adulta amb els infants. Tocaments (moment de foscor i intimitat). Risc de fotos i vídeos.</p>	<p>→ Cada infant o adolescent ha de tenir el seu llit o el seu espai per dormir.</p> <p>→ Si es fan torns d'entrenadors/ores és important intentar fer torns compartits, almenys en parelles. Fer que els torns siguin rotatius i tenir un espai adequat per poder fer aquestes guàrdies.</p> <p>→ Evitar que l'infant o adolescent dormi sol/a amb un adult/a.</p>

ACTIVITAT	SITUACIÓ DE RISC POTENCIAL	ACCIONS PREVENTIVES
Espai abans i després de l'horari de l'activitat esportiva	→ Apropament inapropiat o inadequat a l'infant amb la finalitat d' intimar-hi . Informalment es poden generar situacions d' assetjament entre grups d'iguals perquè és un espai més informal.	<ul style="list-style-type: none"> → És important que en aquests espais sempre hi hagi almenys dues persones que acompanyin els infants i joves per tal de poder prevenir i/o actuar si es generen situacions de risc. → Si s'acaba l'activitat i els infants o adolescents no són recollits pels seus tutors legals, s'avisarà la policia local. No s'ha d'acompanyar els infants o adolescents sense el permís per escrit dels pares, mares o tutors legals.
Recollida dels infants després de l'activitat esportiva	→ Quedar-se sol amb familiars externs sense consentiment del pare/mare/tutor legal de l'infant, que se l'enduguin fora de temps sense avisar, entre altres coses.	<ul style="list-style-type: none"> → Disposar d'un document d'autorització de recollida dels infants després de les activitats amb les inscripcions generals. Demanar prèviament un permís per escrit dels tutors legals de l'infant si hi ha algun canvi puntual. → No deixar mai cap infant en mans de persones no autoritzades.
Activitats amb persones externes a l'activitat	→ En aquestes activitats es pot produir la participació de persones externes a l'entitat.	→ Garantir i estar alerta que les persones externes es limiten a fer les seves tasques , i no les pròpies de l'equip de entrenadors/ores (ex.: l'infant ha d'anar al lavabo amb un/a entrenador/a).
Activitats amb entrenadors/ores menors d'edat	→ Es pot donar el cas que joves assumeixin tasques d'entrenador/a i s'incorporin a l'equip de l'entitat abans de la majoria d'edat.	→ És important consensuar el procés d'incorporació abans de tenir entrenadors/ores menors i definir els drets i els deures que tenen perquè no hi hagi dubtes. La seva condició de menors d'edat també requereix l' autorització de pare/mare/tutor legal, entre altres.

6.2 Foment de l'entorn segur

L'entorn segur és aquell entorn que **respecta els drets de la infància i promou un ambient protector** en l'aspecte físic, psicològic i social, inclòs l'entorn digital. L'esport es considera un gran factor de protecció i per això ha d'esdevenir un entorn segur; per aconseguir-ho, cal posar en marxa mecanismes i mesures que propiciïn aquest ambient de garantia de drets.

Què és bon tracte?

Entenem per bon tracte aquell que, respectant els drets fonamentals d'infants i adolescents, promou activament els principis de respecte mutu, la dignitat de l'ésser humà, la convivència democràtica, la solució pacífica de conflictes, el dret a una protecció igual de la llei, la igualtat d'oportunitats i la prohibició de discriminació dels infants i adolescents (LOPVI, art. 1.3).²⁴

El punt de partida per al bon tracte consisteix a respondre correctament a les necessitats de cura, protecció, educació, respecte, empatia i vinculació afectiva. Les persones adultes vinculades a l'entitat poden oferir mesures de bon tracte per crear entorns segurs de les maneres següents:

→ Establint **relacions empàtiques** de suport i respecte.

→ Aportant **suport i control**, confiant en les possibilitats de cada individu i mostrant respecte per les diferències individuals.

→ Fomentant **relacions de confiança** en què la comunicació sigui oberta i se'ns pugui venir a explicar qualsevol actitud, comportament o comentari dels companys o companyes, altres adults o adultes es que molestin o facin sentir incapaços.

Què no és bon tracte?

→ Tractes **denigrants o humiliants** (insults, crits, burles, ridiculitzacions, mots negatius, entre altres).

→ **Demanar dades personals** –que no siguin dades de contacte oficials– sense cap tipus de **justificació** educativa (comptes de xarxes socials, entre altres), preguntar per la seva vida sentimental, i altres coses.

→ **Oferir a la persona menor d'edat dades personals** de la vida amorosa, sexual, i fins i tot econòmica.

→ Fer apologia d'**actituds xenòfobes, homo-lesbo-transfòbiques** o altres tipus de comportaments **discriminatoris**.

→ **Propiciar contactes físics que no tenen cap justificació** tècnica, docent, ni social.

El personal de l'entitat esportiva ha de concretar el seu **compromís basat en la cultura del bon tracte** i, per tant, s'ha de fer responsable de donar assistència a infants i adolescents, bo i vetllant pel seu benestar.

DECÀLEG DE MESURES PER MINIMITZAR ELS RISCOS²⁵

Amb la finalitat de prevenir l'existència d'algun tipus de conducta que pugui ser considerada conducta violenta per part del personal de l'entitat esportiva en les activitats que es facin o, fins i tot, entre els mateixos infants o adolescents que hi participen, cal considerar les mesures següents per minimitzar les situacions que poden constituir risc o que es prestin a ambigüitats que podrien donar peu a males interpretacions.

- 1** La mirada protectora del **respecte i la garantia dels drets** és prioritària en la relació entre el personal de l'entitat esportiva i infants i adolescents.
- 2** Treballar sempre que sigui possible en **parelles pedagògiques**, és a dir, que la tasca educativa en l'àmbit de l'esport no recaigui només en una persona. Seria ideal, però no necessari, que aquestes parelles fossin mixtes.
- 3** Totes les activitats que es duguin a terme han de tenir una **base formativa i coeducativa amb perspectiva de gènere i infància**, amb objectius clars que estiguin en consonància amb aquest protocol i els principis de l'entitat.
- 4** Qualsevol **conversa o entrevista** individual s'ha de fer en un lloc destinat a aquesta finalitat i que sigui **visible des de l'exterior**. En cas que sigui necessari fer entrevistes de manera regular, caldrà comunicar-ne els motius a la persona responsable de l'entitat, el coordinador o coordinadora o pares, mares o tutors legals.
- 5** Pel que fa al contacte físic, s'ha de ser clar i directe en la relació amb infants i adolescents. Tot i que l'educació afectiva és molt important per a un correcte desenvolupament, s'ha de **respectar sempre el cos, l'autonomia física i emocional dels infants i adolescents** i no forçar-los mai a fer mostres d'afecte si no ho volen. El contacte corporal és un element essencial en l'activitat física i l'esport: la proximitat corporal, tocar, donar copets o abraçar són accions que formen part de l'univers conductual de l'esport. Conèixer i entendre les emocions és una necessitat lligada al creixement tant dels infants com dels adolescents que fan esport. Sense contacte físic, l'expressió dels nostres sentiments (d'alegria, de suport, d'equip, entre altres) no seria la mateixa.²⁶ És clau establir diferències entre un **contacte físic protocol·litzat de guiatge** per desenvolupar correctament la pràctica esportiva i un contacte físic que sigui abusi físicament, emocionalment o sexualment.
- 6** Evitar el lliurament de **regals i obsequis** per part de figures de referència de l'àmbit esportiu com ara entrenadors i entrenadores, monitors i monitores a infants i adolescents, com ara fotos o altres objectes personals.
- 7** Evitar donar o sol·licitar números telefònics de mòbils, correus electrònics personals (no els de l'entitat) o altres **dades sense el coneixement de pares, mares o tutors legals**.
- 8** Informar tot el personal sobre l'**ús adequat de les xarxes socials**. Evitar les formes de violència que s'exerceixen instrumentalitzant les xarxes socials, compartint la vida privada (dades personals, fotos) amb infants i adolescents.
- 9** Totes les **autoritzacions** que ens donin pares, mares o tutors legals s'han de lliurar **per escrit** (les trucades telefòniques no serveixen).
- 10** Per a cada nova activitat que es faci, es farà una **revisió dels possibles riscos** i de les alternatives protectores.

²⁵ Basat en el decàleg del Protocol de prevenció dels abusos sexuals i altres maltractaments en l'àmbit de l'educació en el lleure. https://jovecat.gencat.cat/web/content/_documents/vacances_i_estades/prevencio_maltractament_infantil/Protocol-de-prevencio-dels-abusos-sexuals-i-altres-maltractaments-en-lambit-de-educacio-en-el-leure.pdf

²⁶ https://esport.gencat.cat/web/content/home/arees_dactuacio/esport_i_genere/publicacions/violencia/guia-violencia-sexual-esport-cat.pdf

07

TERCERA PART: DETECCIÓ

L'article 15 de la LOPIVI, quan esmenta el **deure de comunicació de la ciutadania**, diu: «Qualsevol persona que adverteixi indicis d'una situació de violència exercida sobre una persona menor d'edat està obligada a comunicar-ho de manera immediata a l'autoritat competent i, si els fets poguessin ser constitutius de delictes, a les forces i cossos de seguretat, al Ministeri Fiscal o a l'autoritat judicial, sense perjudici de prestar l'atenció immediata que la víctima requereixi».

Així doncs, totes les persones que col·laboren en l'àmbit de l'esport tenen **l'obligació d'actuar per garantir els drets d'infants i adolescents davant d'una situació que fa sospitar que pateixen algun tipus de violència**. L'article 16 d'aquesta llei estableix l'obligació de comunicar la informació rebuda seguint el circuit intern establert, per assegurar-nos que cap cas queda sense ser atès adequadament. Quan es detecta, cal intervenir per prevenir danys (la nostra actuació per cessar immediatament les violències és molt important) i per afavorir la recuperació i la reparació integral.

L'entitat esportiva pot ser coneixedora d'una situació de violència per tres vies:

→ L'infant o adolescent que ha patit o està patint la violència **ho explica** de manera directa parlant amb una persona adulta de referència, o fent servir els procediments de comunicació que s'hagin creat a aquest efecte.

→ **Una tercera persona** té coneixement del cas o detecta indicadors que poden fer sospitar que l'infant o adolescent està patint violència.

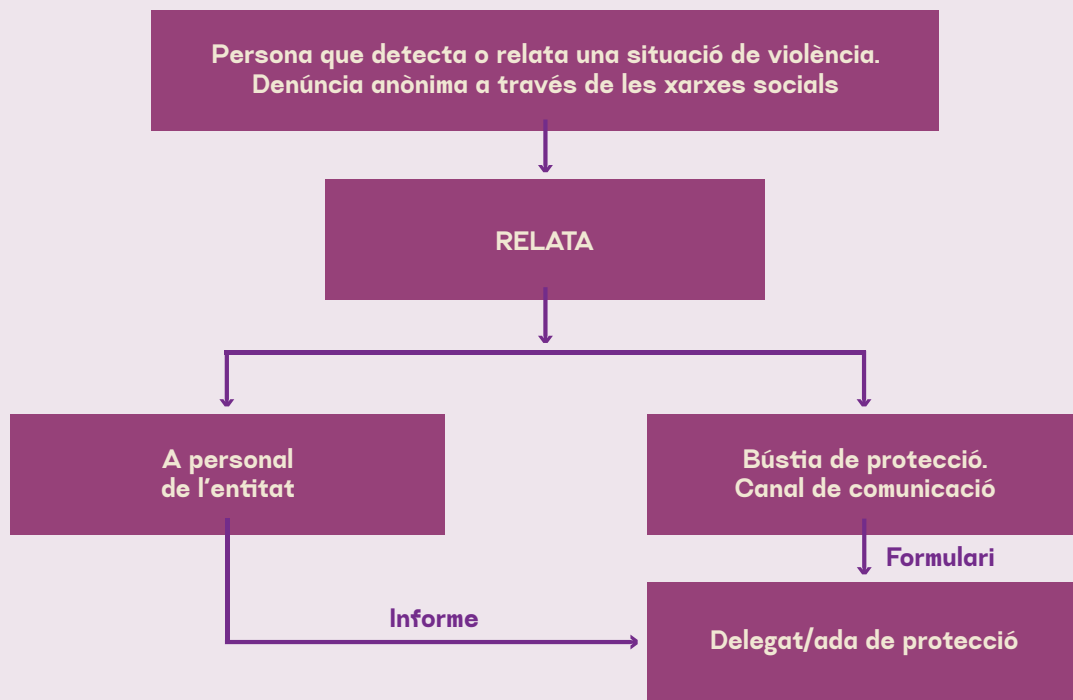
→ Arriba una **informació anònima** a través dels mitjans de comunicació que s'hagin creat a aquest efecte, o a través de les xarxes socials, entre altres.

Les entitats esportives poden establir i donar a conèixer dues eines, accessibles tant per a les famílies dels infants i adolescents com per als esportistes, per comunicar situacions de violència:

→ **Bústia de protecció:** adreça de correu electrònic creada per recollir les comunicacions de sospita de violència.

→ **Canal de comunicació:** espai creat a l'espai web de l'entitat que ha de contenir el Formulari de comunicació i denúncia de situació de violència, on es pot explicar la situació.

Tots dos procediments seran gestionats pel delegat o delegada de protecció de manera confidencial, no anònima.

Respostes adequades i no adequades en cas d'una revelació

RESPOSTES ADEQUADES

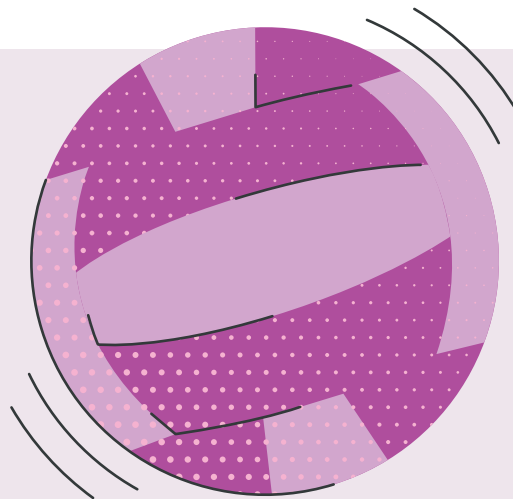
- **Creure** la persona que ho explica.
- Mantenir la **calma**.
- Dir-li que **la persona responsable és l'adult**, la persona de major edat o la persona que hagi exercit la violència.
- Fer-li saber que **tirà endavant**.
- Assegurar-se que **no hagi patit lesions físiques**.
- Fer una **escolta activa**.
- Fer-li un **reconeixement positiu** per haver pogut parlar i identificar els fets violents.
- **Acceptar els sentiments**.
- Expressar-li **afecte i garantir l'acompanyament** i suport.

RESPOSTES INADEQUADES

- **Negar** que la violència hagi passat.
- **Culpabilitzar o qüestionar** la persona en relació amb la violència viscuda.
- Reaccionar amb **alarma**.
- **Posar l'accent** en el **nou estatus** de persona víctima.
- **Sobreprotegir**.

7.1 Principis d'actuació

Davant la revelació o la detecció d'un possible cas de violència s'ha d'actuar tenint en compte els principis següents per tal de prevenir danys:

→ **El principi de mínima intervenció necessària:** les persones afectades que relatin una situació de violència no han de ser entrevistades des de l'entitat esportiva per tal d'evitar la victimització secundària.

→ **El principi de discreció i confidencialitat:** no tothom que participa en les activitats a l'entitat ha de conèixer la situació detectada, sinó que hi ha d'haver persones encarregades de gestionar les accions que s'han de dur a terme per garantir la protecció de la intimitat de la persona afectada. Les dades resultants de la intervenció (informe, expedient, entre altres) són dades que s'han de considerar d'alta confidencialitat, i per aquesta raó han de seguir les normes sobre protecció de dades. Es recomana generar sistemes de gestió de casos (com ara assignar codis alfanumèrics identificatius al cas) per tal de preservar la confidencialitat.

→ **El principi de transparència:** apella a la necessitat de comunicar tot el que ha passat o se sap, oferint informació i acompanyament a les famílies i a les persones afectades tant de manera directa com indirecta.

7.2 El delegat o delegada de protecció

L'article 48.1.c de la **Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència (LOPVI)**, estableix la necessitat de designar la **figura del delegat o delegada de protecció** dient que cal «designar la figura del delegat o delegada de protecció al qual les persones menors d'edat puguin acudir per expressar les seves inquietuds i qui s'ha d'encarregar de la difusió i el compliment dels protocols establerts, així com d'iniciar les comunicacions pertinents en els casos en què s'hagi detectat una situació de violència sobre la infància o l'adolescència».

El **perfil** del delegat o delegada de protecció ha de ser el d'una persona amb capacitat d'escolta i, al mateix temps, capaç de prendre decisions. L'organització l'escollirà segons les seves capacitats i formació, i dedicarà part de la seva jornada laboral a aquesta tasca. Haurà de fer la formació que s'estableixi sobre aquest tema, que ha d'incloure la perspectiva de gènere i ha de tenir en compte les diferents formes de violències i d'assetjament descrites en aquest protocol.

Les **funcions** del delegat o delegada de protecció seran:

→ Coordinar el treball de l'entitat en matèria de prevenció de les violències i protecció de la infància.

→ Rebre les comunicacions del personal.

→ Oferir una escolta activa.

→ Assessorar i donar suport a l'entitat en temes de circuits, àmbit judicial, coordinacions amb serveis externs, entre altres.

→ Ser la persona interlocutora amb l'administració i el sistema de protecció per demanar informació i assessorament.

→ Ajudar en la presa de decisions en casos d'indicis de situacions abusives, maltractaments o altres tipus de violències que puguin patir els infants i els adolescents que participen en les activitats esportives.

→ Acompanyar en el procés d'informació/notificació de les situacions de violència que haurà de dur a terme l'òrgan de govern de l'entitat.

→ Consensuar amb l'òrgan de govern de l'entitat la informació que es traspasa a les famílies en les situacions de crisi.

→ Gestionar el flux d'informació amb l'exterior (mitjans de comunicació, comunicats, entre altres).

→ Fer un seguiment dels casos notificats.

→ Fer un informe anual de les intervencions fetes.

→ Assegurar-se que les noves incorporacions de personal reben el *Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu* i signen el document d'acceptació.

→ Gestionar la bústia de protecció i el canal de comunicació on s'ha de rebre la situació de violència envers la infància.

→ Tenir les dades de contacte dels Serveis Socials del territori on està ubicada l'entitat esportiva.

Les **funcions** i la **formació** que ha de tenir el delegat o delegada de protecció es poden modificar segons el desplegament de la **LOPVI** a Catalunya i les normes que es desenvolupin per reglament.

El delegat o delegada de protecció ha de canviar cada **quatre anys** o segons les necessitats de l'entitat. Si hi ha molta rotació de personal a l'entitat esportiva, es buscarà la manera de trobar una figura més estable.

De vegades els casos de violències que es revelen, manifesten o denunciïn generen molta ansietat i es fa necessària una **mirada professional externa** que ajudi a prendre decisions. Tenir delegat o delegada de protecció en l'entitat esportiva no significa que no es pugui buscar assessorament extern.

7.3 Notificació

En termes jurídics el concepte *comunicació* és sinònim de *notificació*. En aquest apartat parlem de comunicar a administracions públiques (notificar i, si és necessari, denunciar).

En aquest sentit, s'estableix un **deure genèric (obligació de comunicació), que afecta a tota la ciutadania, de comunicar de manera immediata a l'autoritat competent l'existència d'indicis de violència** exercida sobre infants o adolescents que assisteixen a les activitats proposades per les entitats esportives. Aquest deure de comunicació es configura d'una manera més exigent per a aquells col·lectius que, per raó del seu càrrec, professió, ofici o activitat, tenen encomanada l'assistència, la cura, l'ensenyament o la protecció de persones menors d'edat: personal qualificat dels centres sanitaris, centres escolars, centres d'esport i oci i establiments en els quals resideixin habitualment infants o adolescents. En aquests supòsits s'estableix l'obligació de les administracions públiques competents de facilitar mecanismes adequats de comunicació i intercanvi d'informació.

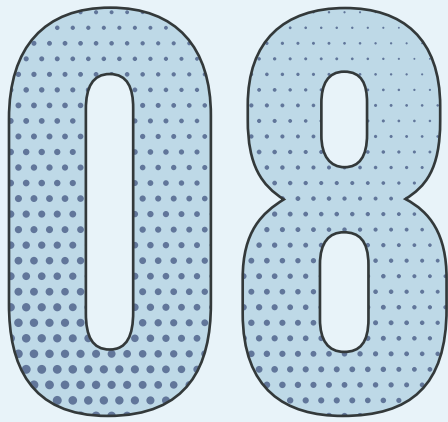
La llei garanteix la protecció i la seguretat de les persones que compleixen el seu deure de comunicació de situacions de violència, amb l'objectiu d'incentivar el compliment d'aquest deure.

L'àmbit esportiu segueix les directrius que marca el **Protocol d'actuació entre els Departaments de Treball, Afers Socials i Famílies i d'Ensenyament, de prevenció, detecció, notificació, derivació i coordinació de les situacions de maltractament infantil i adolescent en l'àmbit educatiu**²⁷, de juliol de 2016. És important recordar l'obligació d'informar la família. «*La direcció del centre educatiu informàrà la família de l'infant o adolescent de les actuacions que s'estiguin realitzant (apartat 9.2.3)*».

Pel que fa a l'**obligació d'informar la família**, s'ha de fer sempre que aquesta comunicació no posi en risc l'infant o adolescent i sempre se l'ha d'informar per garantir el respecte de la seva autonomia progressiva.

²⁷ https://xtec.gencat.cat/web/content/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/maltractament-infantil-adolescent/documents/protocol_actuacio_situacions_maltractament_infantil_adolescent_ambit_educatiu.pdf

QUARTA PART: INTERVENCIÓ

Totes les actuacions que es facin a partir del coneixement d'un cas de violència patit per un infant o adolescent es regiran per **l'interès superior de l'infant**, articulat a la **Convenció dels Drets dels Infants** i per la normativa que sorgeixi de la implementació de la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència²⁸ (**LOPIVI**) i pel paradigma de la **diligència deguda**.²⁹

8.1 Intervenció segons l'especificitat de l'entitat

En la **pràctica fisicoesportiva** es poden donar altres tipus de maltractaments a les persones menors d'edat que demanen intervenció.

Maltractament físic:

- Mitjançant una **agressió física directa** es pot provocar un dany i/o una lesió.
- La **intensitat** de l'entrenament i/o l'exigència de les competicions **excedeixen les capacitats** de desenvolupament maduratiu.
- Ús de **substàncies dopants**.
- Se'ls obliga a participar en competicions **amb lesions**.
- Hi ha **càstigs** que provoquen dolor físic.

Maltractament emocional:

- Patir reiteradament **crítiques, insults, sarcasme, intimidacions i/o vexacions**.
- Les **expectatives** sobre el o la menor d'edat són **molt altes** i generen excessiva **pressió i ansietat**, la qual cosa és perjudicial per a la seva salut.
- Es considera que la seva **vàlua esportiva està lligada als resultats** que s'assoleixen.
- Apareixen **situacions de rebuig contínues**, com ara l'exclusió de les competicions i/o els entrenaments o les valoracions negatives constants.
- S'amenaça amb **càstig físic o humiliació pública** si no compleix les expectatives marcades.
- No es permet que entreni amb els seus companys o companyes **sense causa justificada, i se l'aïlla** de la resta del grup.

²⁸ <https://www.boe.es/eli/es/lo/2021/06/04/8>

²⁹ <https://igualtat.gencat.cat/web/content/Ambits/violencies-masclistes/coordinacio-treball-xarxa/protocol/Protocol-Marc-2022.pdf>

Algunes de les violències explicades al punt 5.2 són **maltractaments greus i situacions delictives**. Per tant, l'entitat esportiva haurà de prendre **mesures cautelars** per evitar que la persona que exerceix aquesta violència estigui en contacte amb infants o adolescents; haurà d'informar la família de la persona menor d'edat afectada, i haurà d'iniciar el procés de comunicació del fet violent a les administracions judicials.

En els casos que no siguin situacions delictives, l'entitat esportiva haurà de prendre **mesures de correcció de la conducta** i, si és necessari, mesures cautelars; també haurà d'informar la família de la persona menor d'edat afectada.

Cada entitat ha de tenir i seguir un circuit intern per tal que no quedi cap cas sense l'actuació necessària per protegir l'infant o adolescent. Aquest circuit quedarà determinat pel tipus d'entitat esportiva i les seves característiques.

8.1.1 Federació esportiva

Cada federació designarà un **delegat o delegada de protecció** que tindrà les funcions generals que es defineixen en aquest document i les pròpies que li assigni l'entitat.

Les federacions esportives han de considerar dos procediments:

a) Intervenció quan les situacions de violència es produeixen mentre l'esportista menor d'edat està entrenant o competint en nom de la federació esportiva.

La informació sobre casos de violència que puguin estar patint o hagin patit els i les esportistes pot arribar al **delegat o delegada de protecció** de diverses maneres: per conversa directa amb l'infant o adolescent, per la bústia de protecció o el canal de comunicació, o per un informe recollit pel personal tècnic. En aquest primer moment es farà la contenció emocional a l'esportista i s'assessorarà el personal tècnic sobre la manera adequada d'actuar, com s'ha de recollir la informació, com no s'ha de fer preguntes a l'infant o adolescent. S'informarà l'òrgan de govern de l'entitat per tal que tingui coneixement del cas, o perquè es pugui decidir conjuntament l'actuació que calgui dur a terme segons el tipus de violència (fer una mediació, prendre mesures cautelars, obrir expedient sancionador, posar-ho en coneixement de la Fiscalia de Menors o la DGAIA, entre altres).

Si la situació crea alarma social, caldrà comunicar aquests fets a l'**assemblea general** per tal que es prenguin les mesures de protecció de la infància i l'adolescència que siguin necessàries.

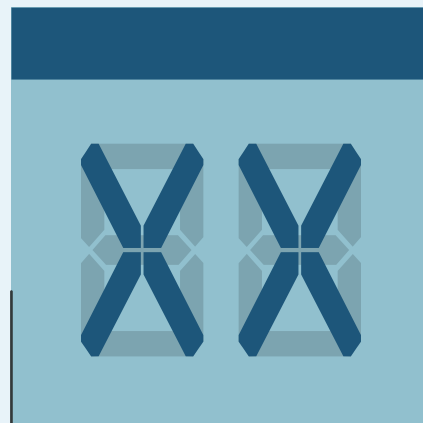
El delegat o delegada de protecció serà responsable de parlar amb la **família** de l'infant o adolescent que ha patit la violència i, si és el cas, de qui l'hagi exercit. Es valorarà la importància de la presència en aquesta reunió de la persona referent del o la menor d'edat.

La persona responsable de notificar el cas a la **Fiscalia de Menors** o a la **DGAIA** serà el representant legal de la federació esportiva.

b) Intervencions que s'han de fer amb els clubs federats.

Les federacions esportives poden actuar com a interlocutores amb els clubs federats en les situacions en què la violència s'hagi conegut o produït en l'entorn del club, ja sigui durant la competició o els entrenaments. La funció de la federació en aquests casos serà assessorar, fer de mediatra i acompanyar els clubs federats que ho demanin.

Si es tracta d'un club petit on es fa difícil nomenar un delegat o delegada de protecció, la federació pot oferir aquest servei de suport i acompanyament.

8.1.2 Consell esportiu

Els consells esportius tenen com a objectius principals el foment, l'organització i la promoció de l'activitat esportiva en edat escolar dins de la comarca. Poden oferir diversos serveis als ajuntaments, als consells comarcals i als centres educatius, com ara la gestió d'instal·lacions municipals esportives i l'organització de casals, campus, rutes esportives o activitats extraescolars.

L'òrgan superior de participació i representació del consell és l'**assemblea general**, que està integrada per:

- Ajuntaments de la comarca
- Consell comarcal
- Centres docents
- Clubs, associacions i federacions esportives
- Altres entitats de la comarca relacionades amb l'esport

Aquesta circumstància fa que, en cas de tenir coneixement de violències que hagin patit infants o adolescents, s'hagin de coordinar amb els **ajuntaments**, els **consells comarcals** o els **centres educatius** on es fan les activitats esportives.

Cada consell esportiu designarà un delegat o delegada de protecció que tindrà les funcions generals que es defineixen en aquest document i les pròpies que li assigni l'entitat.

La informació sobre casos de violència que puguin estar patint o hagin patit els i les esportistes pot arribar al **delegat o delegada de protecció** de diverses maneres: per conversa directa amb l'infant o adolescent, per la bústia de protecció o el canal de comunicació, o per un informe recollit pel personal tècnic. En aquest primer moment es farà la contenció emocional a l'esportista i s'assessorarà el personal tècnic o de monitoratge sobre la manera adequada

d'actuar, com s'ha de recollir la informació, com no s'ha de fer preguntes a l'infant o adolescent.

El delegat o delegada de protecció informará l'**òrgan de govern** de l'entitat per tal que tingui coneixement del cas, o perquè es pugui decidir conjuntament l'actuació que calgui dur a terme segons el tipus de violència (fer una mediació, prendre mesures cautelars, obrir expedient sancionador, posar-ho en coneixement de la Fiscalia de Menors o la DGAIA, entre altres).

El delegat o delegada de protecció serà responsable de parlar amb la **família** de l'infant o adolescent que ha patit la violència i, si és el cas, de qui l'ha exercit. Es valorarà la importància de la presència en aquesta reunió de la persona referent per a l'infant o adolescent, ja que serà una figura més propera per als infants i adolescents.

El delegat o delegada de protecció també haurà d'informar les persones responsables del **servei d'esports de l'ajuntament o el consell comarcal o el responsable del centre educatiu** per al qual fa l'activitat sobre l'existència d'un cas, sense donar les dades personals de l'infant o adolescent afectat, a no ser que sigui estrictament necessari per a la seva protecció. Si cal decidir conjuntament les accions que s'han de dur a terme, s'haurà d'informar sobre la identitat del menor afectat i sobre les circumstàncies de la violència viscuda.

Si la situació crea alarma social, l'òrgan de govern del consell esportiu haurà de comunicar els fets a l'**assemblea general** per tal que les administracions públiques en tinguin coneixement i prenguin les mesures de protecció de la infància i l'adolescència que siguin necessàries.

La persona responsable de notificar el cas a la **Fiscalia de Menors** o a la **DGAIA** serà el representant legal del consell esportiu.

8.1.3 Club o associació esportiva

A Catalunya hi ha molts clubs o associacions esportives de diferents tipus, mides i característiques registrats al Registre d'Entitats Esportives. Tots tenen entitat jurídica pròpia i els seus propis òrgans de govern.

Cada club o associació esportiva designarà un **delegat o delegada de protecció** que tindrà les funcions generals que es defineixen en aquest document i les pròpies que li assigni l'entitat. Si es tracta d'un club petit que no pot gestionar aquesta funció, pot adherir-se al **protocol de la federació esportiva** a la qual estigui adscrit.

Si el club té **diverses modalitats esportives reconegudes**, es recomana tenir una persona referent de protecció vinculada a cada secció esportiva per garantir la proximitat amb els i les menors d'edat, les seves famílies i el personal tècnic.

La informació sobre casos de violència que puguin estar patint o hagin patit els i les esportistes pot arribar al **delegat o delegada de protecció** de diverses maneres: per conversa directa amb l'infant o adolescent, per la bústia de protecció o el canal de comunicació, o per un informe recollit pel personal tècnic. En aquest primer moment es farà la contenció emocional a l'infant o adolescent i s'assessorarà el personal tècnic sobre la manera adequada d'actuar, com s'ha de recollir la informació, com no s'ha de fer preguntes a l'infant o adolescent.

S'informarà l'**òrgan de govern** del club per tal que tingui coneixement del cas, o perquè es pugui decidir conjuntament l'actuació que calgui dur a terme segons el tipus de violència (fer una mediació, prendre mesures cautelars,

obrir expedient sancionador, posar-ho en coneixement de la Fiscalia de Menors o la DGAIA, entre altres).

El delegat o delegada de protecció serà responsable de parlar amb la **família** de l'infant o adolescent que ha patit la violència i, si és el cas, de qui l'hagi exercit. Es valorarà la importància de la presència en aquesta reunió de la persona referent per a l'infant o adolescent, ja que serà una figura més propera per als infants i adolescents.

El club o associació esportiva pot demanar assessorament a la seva **federació esportiva** en els casos que ho consideri necessari.

La persona responsable de notificar el cas a la **Fiscalia de Menors** o a la **DGAIA** serà el representant legal del club o associació esportiva.

8.1.4

Associació esportiva escolar

Aquest tipus d'entitat esportiva té certes particularitats, ja que es constitueix dins d'un **centre educatiu**. Els seus objectius bàsics són el foment, l'organització, la coordinació i la pràctica de l'activitat física i esportiva per mitjà d'un centre educatiu on es potenciï la dimensió educativa de l'esport fora de l'horari lectiu.

Les activitats de les associacions esportives escolars tenen en compte els **projectes educatius** dels centres educatius corresponents. La gestió dels casos de violència es farà des de la vessant d'escola i, per tant, quan es tingui coneixement d'un cas caldrà notificar-lo per escrit a qui estigui encarregat de la **coordinació de benestar** i protecció del centre educatiu, o bé posar-lo en coneixement de la **USAV (Unitat de Suport a l'Alumnat en Situació de Violència)**.

Serà responsable de notificar el cas a la **Fiscalia de Menors** o a la **DGAIA** la direcció del centre educatiu.

8.1.5

Secció esportiva d'entitat no esportiva

Hi ha entitats no esportives (culturals, socials, etc.) que tenen seccions esportives registrades al Registre d'Entitats Esportives, les quals organitzen activitats en què participen infants o adolescents. En aquests casos, el responsable del que pugui passar en aquestes activitats és l'**òrgan de govern de l'entitat no esportiva**.

L'entitat no esportiva designarà un delegat o delegada de protecció, i la secció esportiva haurà de recollir la informació sobre possibles situacions de violència que puguin patir els

menors d'edat practicants.

El personal tècnic esportiu de la secció esportiva és més proper als infants i adolescents i a les seves famílies i, per tant, és més possible que rebí aquesta informació, que comunicarà al **coordinador o coordinadora de la secció** que, al seu torn, haurà de comunicar tots els casos al delegat o delegada de protecció de l'entitat no esportiva.

La informació sobre casos de violència que puguin estar patint o hagin patit els i les esportistes pot arribar al **delegat o delegada de protecció** de diverses maneres: per conversa directa amb l'infant o adolescent, per la bústia de protecció o el canal de comunicació, o per un informe recollit pel personal tècnic. En aquest primer moment es farà la contenció emocional a l'infant o adolescent i s'assessorarà el personal tècnic sobre la manera adequada d'actuar, com s'ha de recollir la informació, com no s'ha de fer preguntes a l'infant o adolescent.

El delegat o delegada de protecció de l'entitat no esportiva informará l'**òrgan de govern** de l'entitat per tal que tingui coneixement del cas, o perquè es pugui decidir conjuntament l'actuació que calgui dur a terme segons el tipus de violència (posar-ho en coneixement de la **Fiscalia de Menors** o la **DGAIA**, fer una mediació, prendre mesures cautelars o obrir expedient sancionador, entre altres).

El **delegat o delegada de protecció** no esportiva serà responsable de parlar amb la família de l'infant o adolescent que ha patit la violència i, si és el cas, de qui l'hagi exercit. Es valorarà la importància de la presència en aquesta reunió del coordinador o coordinadora de la secció esportiva.

La persona responsable de notificar el cas a la **Fiscalia de Menors** o a la **DGAIA** serà el representant legal de l'entitat no esportiva.

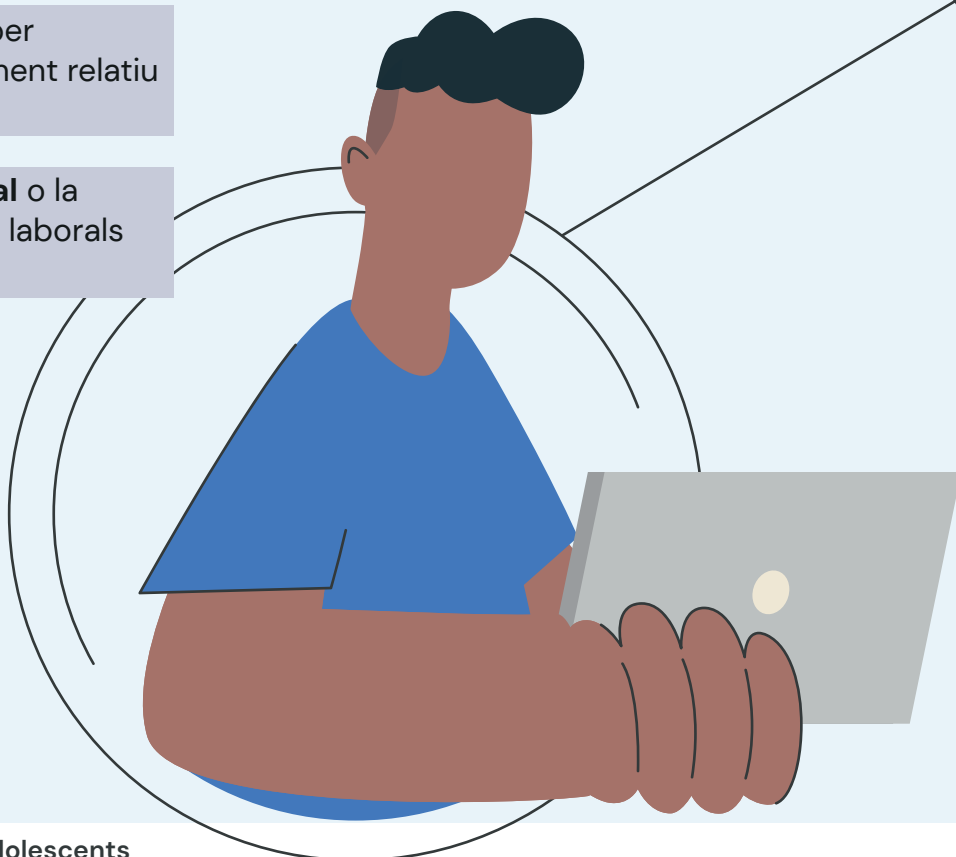
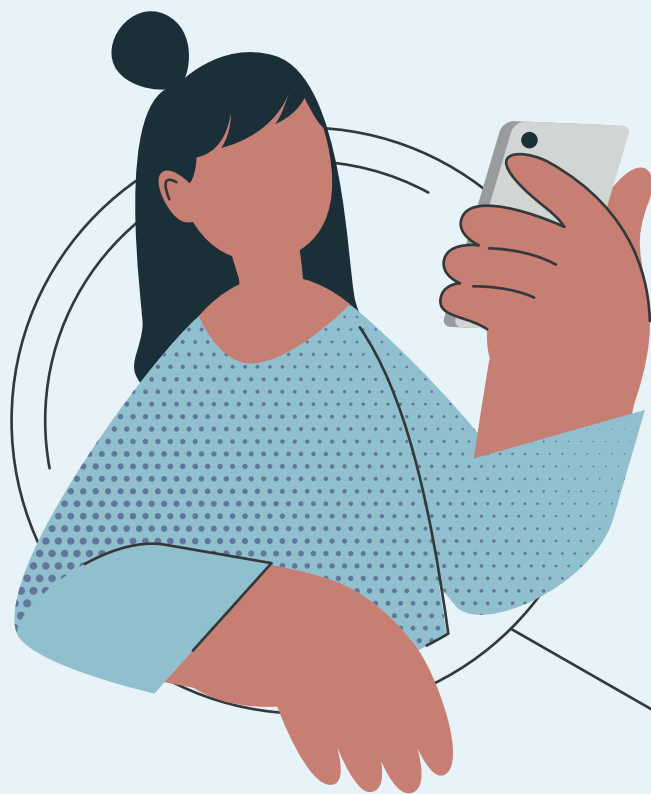
8.2 Intervenció en casos en què es faci una denúncia anònima a través de les xarxes

En els casos en què es faci una denúncia anònima d'abús sexual o d'assetjament a través de les xarxes socials, caldrà passar de la denúncia anònima a saber quines són les persones implicades en els fets. Si no tenim el nom de la persona afectada no es podrà iniciar cap tipus de procediment. Segons com siguin els fets que es denunciïn a través de la xarxa:

→ Si creen **alarma social a l'entitat** esportiva i hi ha comentaris i queixes als equips, s'haurà d'explicar als diferents grups d'esportistes què s'està fent en aquest respecte i caldrà donar l'opció que els infants i adolescents expliquin el que considerin d'aquesta situació, així com la possibilitat de recollir noves queixes o de tenir clares quin tipus de conductes es produïen a l'entitat.

→ Si són **fets antics**, explicats per exesportistes, s'obrirà un procediment relatiu al personal de l'entitat esportiva.

→ S'informarà l'**àrea de personal** o la persona que gestiona les relacions laborals i contractuals o de voluntariat.

8.3 Protocol de comunicació externa

Si la violència ocorreguda a l'entitat esportiva genera alarma social i una situació de crisi, s'haurà de seguir un protocol de comunicació per tal de fer-hi front:

1. L'òrgan de govern o de gestió de l'entitat, juntament amb el delegat o delegada de protecció, convocarà una reunió en què s'informarà el **personal de l'entitat** sobre la

situació, i també es comunicarà que s'inicien les accions pertinents, comunicats de condemna de la violència viscuda o accions legals, si escau.

2. L'òrgan de govern o de gestió de l'entitat, juntament amb el delegat o delegada de protecció, decidirà **com cal informar** els pares i mares de l'esportista afectat.

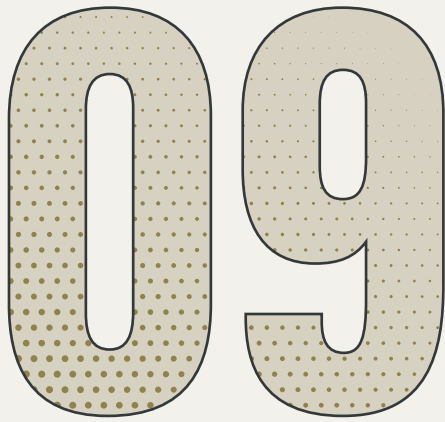
3. L'òrgan de govern o de gestió de l'entitat, juntament amb el delegat o delegada de protecció, convocarà una **reunió informativa amb les famílies** dels infants o adolescents participants en les activitats en què s'exposaran les accions dutes a terme i s'escoltaran les demandes de les famílies. Si és necessari, pot proposar una segona reunió de contenció i informació sobre el tema, a la qual es poden convidar **persones externes expertes** en el tema.

4. Si els **fets** que generen alarma social són **causats per personal tècnic** de l'entitat o per una altra persona menor d'edat, les persones referents de cada grup esportiu **informaran** els infants o adolescents sobre les **accions dutes a terme** a partir del coneixement dels fets.

5. Si la premsa se'n fa ressò, l'entitat escollirà un **portaveu**, que buscarà la millor manera de **gestionar la comunicació externa** (declaracions, comunicats, intervencions, etc.) amb l'assessorament de persones expertes en comunicació de l'entorn de l'entitat (ajuntament, federació, etc.).

8.4 Revisió del protocol

La revisió i modificació d'aquest protocol marc queda subjecta a la necessitat d'**adequar-se a la legislació vigent** i a possibles millores de circuits detectades en la seva aplicació.

ANNEXOS

9.1 Normativa aplicable

El *Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu* se sustenta en els principis recollits en diversos documents legislatius i procedimentals internacionals, estatals i catalans de referència en els quals es remarca la responsabilitat dels i les professionals en la notificació dels casos de violència coneguts, i s'ofereixen pautes per poder actuar en aquests casos. Aquesta responsabilitat, a més del deure de comunicació, comprèn també la prevenció de les violències masclistes i la reparació.

NORMATIVA INTERNACIONAL

Convenció sobre els Drets de l'Infant,³⁰ segons la qual els infants deixen de ser objectes passius que necessiten cures i caritat i passen a ser considerats éssers humans amb un conjunt diferenciat de drets.

La Convenció va ser ratificada per Espanya el 1990 i, per tant, és de compliment obligat per part del govern espanyol. La Convenció també defineix les obligacions i les responsabilitats d'altres agents com ara pares i mares, professorat, professionals de la salut, persones que investiguen i els mateixos infants i adolescents.

Per ajudar a interpretar i aplicar els drets de la infància d'acord amb la Convenció sobre els Drets dels Infants, es redacten les **Observacions Generals**,³¹ que s'encarreguen de connectar aquest marc de dret internacional amb realitats educatives, sanitàries, jurídiques i socials que concerneixen infants i adolescents. Les Observacions Generals més rellevants per a la protecció de la infància són:

→ **El dret de l'infant a ser escoltat.** (Observació general núm.12).

→ **El dret de l'infant a no ser objecte de cap tipus de violència.** (Observació general núm.13).

→ **El dret de l'infant al fet que el seu interès superior sigui una consideració primordial.** (Observació general núm. 14).

Altres documents fonamentals per garantir la protecció dels drets dels infants són el Conveni per a la protecció dels infants contra l'explotació i l'abús sexual (**Conveni de Lanzarote**)³² i el Conveni sobre prevenció i lluita contra la violència contra la dona i la violència domèstica (**Conveni d'Istanbul**).³³

Finalment, la Directiva 2011/92/UE del Parlament Europeu i del Consell, relativa a la lluita contra els abusos sexuals i l'explotació sexual de menors i la pornografia infantil, aprovada el 13 de desembre de 2011,

³⁰ Convenció sobre els Drets de l'Infant, adoptada per l'Assemblea General amb la Resolució 44/25, de 20 de novembre de 1989.

https://portaljuridic.gencat.cat/web/content/05_-_dret_de_la_unio_europea/enllacos/DDHH_PDF/Convencio_drets_infants.pdf

³¹ [https://www2.congreso.gob.pe/sicr/cendocbib/con4_uibd.nsf/7047D81C6046347905257F3E00776D95/\\$FILE/UNICEF-ObservacionesGeneralesDelComiteDelosDerechosDelNino-WEB.pdf](https://www2.congreso.gob.pe/sicr/cendocbib/con4_uibd.nsf/7047D81C6046347905257F3E00776D95/$FILE/UNICEF-ObservacionesGeneralesDelComiteDelosDerechosDelNino-WEB.pdf)

³² <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2010-17392>

³³ https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2014-5947

determina, a l'article 19, que tota persona menor d'edat que sigui víctima d'aquest tipus de delictes sigui considerada víctima especialment vulnerable.

NORMATIVA ESTATAL

→ Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència³⁴ (LOPIVI).

Aspectes rellevants de la LOPIVI en referència a qualsevol persona que estigui vinculada a entitats fisicoesportives en què participin infants i adolescents:

→ **Obligació del deure de comunicació de les situacions de violència.** En aquest sentit, s'estableix un deure genèric, que afecta a tota la ciutadania, de comunicar de manera immediata a l'autoritat competent l'existència d'indicis de violència exercida sobre infants o adolescents. Aquest deure de comunicació es configura d'una manera més exigent per a aquells col·lectius que, per raó del seu càrrec, professió, ofici o activitat, tenen encomanada l'assistència, la cura, l'ensenyament o la protecció de persones menors d'edat: personal qualificat dels centres sanitaris, centres escolars, centres d'esport i oci i establiments en els quals resideixin habitualment infants o adolescents. En aquests supòsits s'estableix l'obligació de les administracions públiques competents de facilitar mecanismes adequats de comunicació i intercanvi d'informació.

→ **Dotar de mitjans** necessaris i accessibles perquè els mateixos infants i adolescents víctimes de violència, o que hagin presenciat una situació de violència, puguin comunicar-ho de manera segura i fàcil (Telèfon de la Infància).

→ **Deure de comunicació** de l'existència de continguts a internet que constitueixin una forma de violència o abús sobre infants o adolescents, tan si constitueixen delictes com si no, ja que l'àmbit d'internet i les xarxes socials és especialment sensible a aquest efecte.

→ La llei garanteix la protecció i la seguretat de les **persones que compleixen el seu deure de comunicació** de situacions de violència, amb l'objectiu d'incentivar el compliment d'aquest deure.

→ En l'àmbit **educatiu, d'oci i de l'esport** s'estableix la necessitat de comptar amb **protocols d'actuació** enfront d'indicis d'assetjament escolar, ciberassetjament, assetjament sexual, violència de gènere, suïcidi, autolesió i qualsevol altra forma de violència, i també de comptar amb un coordinador o coordinadora de benestar i protecció a tots els centres educatius o de delegat o delegada de protecció en el cas de l'oci i l'esport per assessorar i ajudar a aconseguir el funcionament correcte d'aquests protocols.

→ Exigència del **requisit de no haver comès delictes contra la llibertat o la indemnitat sexuals o de tràfic d'éssers humans** per desenvolupar **activitats que impliquin el contacte habitual** amb persones **menors d'edat**. Per tal d'ampliar la protecció, s'estén l'obligació d'acreditar el requisit de no haver comès delictes contra la llibertat i indemnitat sexuals a tots els treballadors i treballadores, per compte propi o aliè, tant del sector públic com del privat, així com a les persones voluntàries.

³⁴ <https://www.boe.es/eli/es/lo/2021/06/04/8>

→ Codi civil publicat pel Reial decret de 24 de juliol de 1989 (BOE núm. 206, 25/07/1989).

→ Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil (BOE núm. 15, 17/01/1996).

→ Llei orgànica 8/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció de la infància i de l'adolescència (BOE núm. 175, 23/07/2015).

→ Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors (BOE núm. 11, 13/01/2000).

→ Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció de la infància i de l'adolescència (BOE núm. 180, 29/07/2015).

→ Reial decret 1774/2004, de 30 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors (BOE núm. 209, 30/08/2004).

→ Codi penal, amb la modificació de l'any 2015.³⁵ L'article 183.1 disposa que «Aquell que realitzi actes de caràcter sexual amb un menor de setze anys serà castigat com a responsable de l'abús sexual amb pena de presó de dos a sis anys».

NORMATIVA CATALANA

→ Estatut d'Autonomia de Catalunya.³⁶

→ Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i

les oportunitats en la infància i l'adolescència (DOGC núm. 5641, 02/06/2010).³⁷ Estableix l'obligació dels poders públics de prendre totes les mesures necessàries per protegir infants i adolescents de qualsevol forma de maltractament i, especialment, de qualsevol forma de violència física, psíquica o sexual. També fa referència a la responsabilitat de la ciutadania de protegir els infants davant els maltractaments i respecte de l'obligació de col·laboració de les diverses administracions. L'article 8 disposa que tot infant o adolescent ha d'ésser protegit de qualsevol forma de maltractament (físic, psicològic, negligència, tracte indigno, explotació laboral, explotació i abús sexuals, corrupció, manipulació, mal ús de la seva imatge i qualsevol altra forma d'abús).

→ Ordre BSF/331/2013, de 18 de desembre, per la qual s'aproven les llistes d'indicadors i factors de protecció dels infants i adolescents (DOGC núm. 6530, 30/12/2013).³⁸

→ Acord de Govern 55/2017, de 25 d'abril, pel qual s'atribueix al número telefònic 116 111, Servei del Telèfon de la Infància (Infància Respon), l'atenció de casos d'assetjament en l'àmbit dels centres educatius, de ciberassetjament i d'abusos sexuals a infants i adolescents (DOGC núm. 7358, 27/04/2017).³⁹

→ Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació (DOGC núm. 5422, 16/07/2009).⁴⁰

→ Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius (DOGC núm. 5686, 05/08/2010).⁴¹

→ Decret 279/2006, de 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya (DOGC núm. 4670, 06/07/2006).⁴²

³⁵ <https://www.boe.es/eli/es/lo/2015/03/30/1>

³⁶ <https://www.boe.es/eli/es/lo/2006/07/19/6/con>

³⁷ <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/l/2010/05/27/14>

³⁸ <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/o/2013/12/18/bsf331>

³⁹ Resultats i fitxa. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya. Generalitat de Catalunya (gencat.cat)

⁴⁰ http://educacio.gencat.cat/web/contenut/home/departament/normativa/normativa-educacio/lec_12_2009.pdf

⁴¹ <https://dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc/?documentId=545262>

⁴² <http://xtec.cat/iesbernatmetge/web/curs07-08/dretsalumnat.pdf>

→ Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia (DOGC núm. 6730, 17/10/2014).⁴³

→ Llei 17/2020, de 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista (DOGC núm. 8303, 24/12/2020).⁴⁴

En l'àmbit esportiu

→ Decret legislatiu 1/2000, de 31 de juliol, pel qual s'aprova el Text únic de la Llei de l'esport (DOGC núm. 3199, 07/08/2000).⁴⁵

→ Llei 3/2008, de 23 d'abril, de l'exercici de les professions de l'esport (DOGC núm. 5123, 02/05/2008).⁴⁶

→ Decret 267/1990, de 8 d'octubre de 1990, de regulació dels consells esportius (DOGC núm. 1368, 16/11/1990).⁴⁷

→ Decret 55/2012, de 29 de maig, pel qual es modifica el Decret 58/2010, de 4 de maig, de les entitats esportives de Catalunya (DOGC núm. 6139, 31/05/2012).⁴⁸

→ Pla estratègic d'esport escolar de Catalunya 2020-2030 (DOGC núm. 8342, 16/02/2021).⁴⁹

PROTOCOLS O GUIES D'ACTUACIÓ

→ Protocol d'actuació entre els Departaments de Treball, Afers Socials i Famílies i d'Ensenyament, de prevenció,

detecció, notificació, derivació i coordinació de les situacions de maltractament infantil i adolescent en l'àmbit educatiu (juliol 2016).⁵⁰

→ Protocol marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya, del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies (signat per acord de Govern el 18 de juliol de 2017).⁵¹

→ Protocol de prevenció, detecció i intervenció en cas de conflicte greu amb l'alumnat, del Departament d'Ensenyament (juny 2018).⁵²

→ Protocol d'actuació per garantir una intervenció coordinada en situacions de conflictes, assetjament escolar o comissió d'una infracció penal denunciada en què estiguin implicats menors de catorze anys, signat entre el Departament de Benestar Social i Família i el Departament d'Ensenyament.⁵³

→ Protocol d'actuació davant de qualsevol tipus de violència en l'àmbit educatiu (setembre 2023).⁵⁴

→ Simulador del Mòdul de Suport a la Gestió de Risc (MSGR) o maltractament intrafamiliar d'infants i adolescents / [RUMI: Registre Unificat per al Maltractament Infantil].⁵⁵

→ Guia *La violència sexual a l'esport*, del Consell Català de l'Esport (maig 2020).⁵⁶

→ Protocol marc per una intervenció amb la diligència deguda en situacions de violències masclistes, del Departament d'Igualtat i Feminismes (novembre 2022).⁵⁷

⁴³ <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/6730/1376345.pdf>

⁴⁴ <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/8303/1828756.pdf>

⁴⁵ <https://dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc/?documentId=224696>

⁴⁶ <https://dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc/?documentId=490794>

⁴⁷ <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/d/1990/10/08/267>

⁴⁸ <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/d/2012/05/29/55>

⁴⁹ <https://dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc/?documentId=893466>

⁵⁰ <https://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/maltractament-infantil-adolescent/index.html>

⁵¹ https://dretssocials.gencat.cat/web/content/03ambits_tematicas/07infanciaiadolescencia/DEST_columna_dreta/documents/Protocol-Marc-Maltractament-IA.pdf

⁵² <http://xtec.gencat.cat/web/content/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/conflictes-greus/documents/protocol-conflictes-greus.pdf>

⁵³ <http://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/conflicte-comissio-infraccio-penal/index.html>

⁵⁴ <https://educacio.gencat.cat/web/content/home/departament/publicacions/protocols/actuacio-davant-violencia-ambit-educatiu/protocol-actuacio-davant-violencia.pdf>

⁵⁵ https://dretssocials.gencat.cat/ca/el_departament/proteccio-de-dades/infoadicional/tractaments/registre-maltractament-infantil/index.html

⁵⁶ https://esport.gencat.cat/web/content/home/arees_dactuacio/esport_i_genere/publicacions/violencia/guia-violencia-sexual-esport-cat.pdf

⁵⁷ <https://igualtat.gencat.cat/web/content/Ambits/violencies-masclistes/coordinacio-treball-xarxa/protocol/Protocol-Marc-2022.pdf>

9.2

Document d'acceptació del protocol

_____, _____ de _____ de _____

En compliment del que s'estableix al protocol,
jo _____

amb DNI/NIE _____

en funció de les meves responsabilitats com a:

- Entrenador/entrenadora**
- Delegat/delegada**
- Especialista en l'àmbit de la salut** (metge/metgessa, psicòleg/psicòloga, fisioterapeuta, etc.)
- Membre de la junta directiva**
- Gerent**
- Director esportiu/directora esportiva**
- Personal administratiu o de serveis** (oficines, manteniment, etc.)

Signo aquest document com a comprovant d'haver llegit i de complir el que s'hi estableix.

Signants,

Persona interessada	Responsable de l'entitat
Signatura Nom i cognoms	Signatura Nom i cognoms
DNI/NIE	DNI/NIE

En compliment de la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals (text de cada entitat sobre la llei de protecció de dades).

9.3

Informe tipus de recollida d'informació

Nom i cognoms de la persona que redacta l'informe:
Funció dins de l'entitat esportiva:
Relat de la informació recollida:
L'infant _____ relata que: _____

Valoro que aquesta informació és rellevant i per aquesta raó la faig arribar al delegat o delegada de protecció.

Signatura	Lloc i data

9.4

Notificació de situació de risc o desemparament de les entitats esportives

(https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/infancia_i_adolescencia/proteccio_a_la_infancia_i_adolescencia/maltractaments_dinfants_i_adolescents/comunicacio_de_maltractaments_dinfants_i_adolescents/index.html)

9.5 Formulari de comunicació i denúncia de situació de violència

Comunicació dels fets que motiven la sol·licitud d'intervenció del delegat o delegada de protecció. Aquest formulari pot estar inclòs al canal de comunicació (web de l'entitat esportiva).

SOL·LICITANT

Nom i cognoms: _____ DNI: _____

Adreça postal: _____

Adreça electrònica: _____ Telèfon: _____

Vinculació amb l'entitat esportiva: _____

DADES DE LA PERSONA RESPECTE DE LA QUAL ES DEMANA LA INTERVENCIÓ

Nom i cognoms: _____

Vinculació amb l'entitat esportiva: _____

EXPLICACIÓ DELS FETS QUE MOTIVEN LA SOL·LICITUD DE LA COORDINADORA DE BENESTAR I PROTECCIÓ

Expliqueu els fets que motiven aquesta sol·licitud i que voleu posar en coneixement del delegat o delegada de protecció.

ALTRES CONSIDERACIONS

Feu constar qualsevol altra consideració que considereu convenient.

DOCUMENTACIÓ ADJUNTA. *Adjunteu, si escau, documentació que fonamenti la petició.*

Signatura
Nom i cognoms

Lloc i data

9.6 Document de comunicat a la Fiscalia de Menors

A l'atenció de la FISCALIA

→ Barcelona	fiscalia.menors.proteccio.bcn@xij.gencat.cat
→ Tarragona	fiscalia.menors.tarragona@xij.gencat.cat
→ Girona	fiscalia.guardia.menors.girona@xij.gencat.cat
→ Lleida	fiscalia.menors.lleida@xij.gencat.cat

DADES DEL O LA MENOR D'EDAT

Nom i cognoms: _____

Data de naixement: _____ Adreça: _____

Amb qui viu: _____

Nom i cognoms del pare, mare o tutors legals: _____

SITUACIÓ DETECTADA

Descripció dels fets que han motivat la comunicació per part del centre. Cal incloure la temporalitat i la data de la detecció.

ACCIONS DUTES A TERME PEL CENTRE DES DEL CONEIXEMENT DEL CAS

Amb qui i com us heu comunicat.

CONEIXEMENT DEL O LA MENOR I FAMÍLIA. ANTECEDENTS

Si ja heu treballat amb la família prèviament, Comissió Social del centre, informació dels Serveis Socials, entre altres.

Data

Signatura del representant legal de l'entitat

Segell de l'entitat

9.7 Serveis públics de suport, atenció i assessorament

Centre d'Atenció i Gestió de Trucades d'Urgència 112 Catalunya (Secretaria General d'Interior. Policia de la Generalitat).

Servei universal, gratuït i permanent d'atenció a la ciutadania mitjançant trucades d'urgència que dona resposta immediata. La trucada d'emergència posa en marxa un procés per atendre-la amb la màxima eficàcia i velocitat possibles.

<http://112.gencat.cat/ca/inici/>

Línia telefònica 116 111 Infància Respon (Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, DGAIA).

Telèfon confidencial i permanent que té l'objectiu de prevenir i detectar els maltractaments d'infants i adolescents posant especial atenció en els casos d'assetjament a les escoles, ciberassetjament, violència masclista en adolescents i abusos sexuals. Mitjançant aquest servei, la DGAIA posa en marxa l'activació dels protocols que corresponguin i mobilitza l'equip al qual li pertoca actuar.

Contacte:

infanciarespon.dretssocials@gencat.cat

https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/infancia_i_adolescencia/proteccio_a_la_infancia_i_ladolescencia/maltractaments_dinfants_i_adolescents/infancia_respon/telefon_infancia_respon_116_111/

Serveis d'intervenció especialitzada (Departament d'Igualtat i Feminismes).

Els SIE són serveis d'intervenció especialitzada que ofereixen atenció a

les dones que es troben en situació de violència masclista i als seus fills i filles.
<https://igualtat.gencat.cat/ca/ambits-dactuacio/violencias-masclistes/serveis-dintervencio-especialitzada-en-violencia-masclista-SIE-/>

Xarxa SAI, serveis d'atenció integral (Departament d'Igualtat i Feminismes).

La Xarxa de Serveis d'Atenció Integral LGBTI de Catalunya és un servei integral, de qualitat i de proximitat per a persones que pateixen, hagin patit o estiguin en risc de discriminació o violència per orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.

<https://igualtat.gencat.cat/ca/ambits-dactuacio/lgbti/xarxa-sai/>

Consell Català de l'Esport (Secretaria General de l'Esport i de l'Activitat Física).

Assessorament a entitats esportives i a persones vinculades amb l'esport sobre qüestions relacionades amb la protecció d'infants i adolescents en els diversos àmbits esportius.

<http://esport.gencat.cat/ca/inici/>

Fiscalia

Província de Barcelona

Fiscalia de Protecció de Menors
Gran Via de les Corts Catalanes, 111 (edifici F),
08075 Barcelona
Telèfon: 935 549 109
fiscalia.menors.proteccio.bcn@xij.gencat.cat

Província de Girona*

Fiscalia de Girona
Pl. Josep Maria Lidón Corbí, 1
17001 Girona
Telèfon: 972 942 526
fiscalia.guardia.menors.girona@xij.gencat.cat

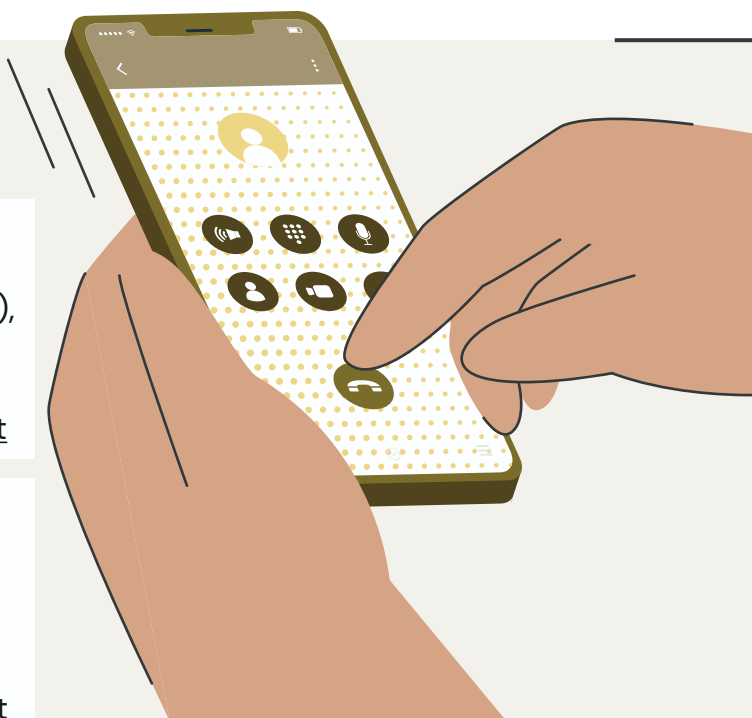
Província de Lleida*

Fiscalia de Lleida
C. Canyeret, 3-5, bxs.
25007 Lleida
Telèfon: 973 705 840
fiscalia.menors.lleida@xij.gencat.cat

Província de Tarragona*

Fiscalia de Tarragona
Av. President Lluís Companys, 10
43005 Tarragona
Telèfon: 977 920 100
fiscalia.menors.tarragona@xij.gencat.cat

* Des d'aquest telèfon es deriva la trucada a la Fiscalia de Protecció de Menors.

Unitat de Suport a l'Alumnat en Situació de Violència, USAV (Direcció General d'Alumnat. Departament d'Educació)

La USAV és una unitat que acull totes les verbalitzacions que estigui vivint o hagi viscut l'alumnat, tant dins com fora del centre educatiu. Així mateix, s'inicia tot el circuit i es contacta amb el centre educatiu per acompanyar-lo en l'abordatge d'aquesta violència mitjançant l'activació dels protocols corresponents.

<https://xtec.gencat.cat/ca/alumnat/violencies/usav/>

Contacte: usav.educacio@gencat.cat

Tel.: 900 923 098

Oficines d'atenció a les víctimes del delictes (Departament de Justícia, Drets i Memòria)

<https://web.gencat.cat/ca/adreces-i-telefons/index.html?codi=17174&jq=200001>

Hospitals

<https://catsalut.gencat.cat/ca/centres-sanitaris/cercador/index.html>

9.8 Glossari

Abús sexual

Tota activitat sexual imposada per una persona adulta a un nen o una nena en contra de la qual aquest té dret a la protecció del dret penal. També es consideren abús les activitats sexuals imposades per un nen o una nena a un altre si el primer és considerablement més gran que la víctima o utilitza la força, amenaces o altres mitjans de pressió. Les activitats sexuals entre nens i nenes no es consideren abús sexual quan superen el límit d'edat establert per l'Estat per a les activitats sexuals consentides (l'Estat espanyol són 16 anys).⁵⁸

Aquestes activitats poden ser amb contacte físic o sense contacte físic, i en el cas dels infants s'ha de tenir clar que, a causa de l'edat i el moment evolutiu, no tenen capacitat suficient per donar consentiment a aquestes activitats.

Agressió sexual

És un atemptat contra la llibertat sexual d'una altra persona utilitzant violència o intimidació. És un delictes inclòs al Codi penal dins del títol de delictes contra la llibertat i la indemnitat sexuals.

Assetjament

Comportament no desitjat d'una persona que té com a propòsit o produeix l'efecte d'atemptar contra la dignitat de la persona i crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu.

La LOPIVI estableix que els protocols contemplin actuacions específiques quan l'assetjament tingui com a motivació la discapacitat, problemes greus del neurodesenvolupament, problemes de salut mental, l'edat, prejudicis racistes o per lloc d'origen, l'orientació sexual, la identitat o l'expressió de gènere. D'igual manera, aquests protocols han de contemplar actuacions específiques en cas que l'assetjament

es dugui a terme a través de les noves tecnologies o de dispositius mòbils i s'hagi menyscabat la intimitat, la reputació o el dret a la protecció de dades personals de les persones menors d'edat.

Assetjament entre menors d'edat o *bullying*

Conducta de maltractament psicològic i/o físic, en el marc escolar, d'un alumne o alumna o un grup d'alumnes a un altre de manera continuada. Els aspectes clau que caracteritzen el fenomen són: l'efecte d'atemptar contra el dret i el benestar d'un infant o un adolescent, el desequilibri de poder en favor de la persona agressora i la repetició en el temps d'aquests comportaments.⁵⁹ Més enllà de l'entorn escolar, el *bullying* pot tenir lloc en qualsevol context en què infants i adolescents estiguin junts i interaccionin, inclosos els espais de pràctica esportiva.⁶⁰

Assetjament per raó d'orientació sexual, d'identitat de gènere

La Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia,⁶¹ descriu aquests assetjament com qualsevol comportament basat en l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere d'una persona que tingui la finalitat o provoqui l'efecte d'atemptar contra la seva dignitat o la seva integritat física o psíquica o de crear-li un entorn intimidador, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest.

Exemples de conductes d'assetjament per raó de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere són les bromes ofensives, l'aïllament, la ridiculització i el menyspreu de les habilitats i les capacitats per raó d'orientació, identitat o expressió

de gènere. En aquest tipus d'assetjament hi ha diferents tipus de discriminacions, però també hi pot haver un assetjament actiu, de persecució física, o d'assetjament continu a través de les xarxes.

Assetjament per raó de sexe

Qualsevol comportament dut a terme en funció del sexe d'una persona, amb el propòsit o l'efecte d'atemptar contra la seva dignitat i de crear un entorn intimidador, degradant o ofensiu.⁶²

Exemples de conductes d'assetjament per raó de sexe són les bromes ofensives, l'aïllament, la ridiculització i el menyspreu de les habilitats i les capacitats per raó de sexe.

Assetjament sexual

Qualsevol comportament, verbal o físic, de naturalesa sexual que tingui el propòsit o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat d'una persona, en particular quan es crea un entorn intimidador, degradant o ofensiu.⁶³

Exemples de conductes d'assetjament sexual són les bromes sexuals ofensives i fora de lloc en un ambient esportiu, comentaris sexuals sobre fantasies, activitats sexuals, comentaris sobre el cos de l'altra persona fent referència a atributs sexuals, l'apropament físic no desitjat i intencional, el contacte intencional, la demanda de favors sexuals, les invitacions a quedar-se sols o a sortir, l'ús de les xarxes socials amb enviament de notes i imatges de contingut sexual, entre altres.

Ciberassetjament

Assetjament que s'exerceix a través de plataformes virtuals en l'entorn del ciberespai. Inclou agressions digitals com la difamació, el control, la usurpació de perfils, la sostracció de contrasenyes o la pornografia de revenja, entre altres.

⁵⁹ Olweus, D. (2006). Conductas de acoso y amenaza entre escolares (3a ed.). Morata.

⁶⁰ Shannon, C. S. (2013). «Bullying in recreation and sport settings: Exploring risk factors, prevention efforts, and intervention strategies». Journal of Park & Recreation Administration, 31(1), 15–33.

⁶¹ <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/11/2014/10/10/11>

⁶² <https://www.boe.es/eli/es/lo/2007/03/22/3/con>

⁶³ <https://www.boe.es/eli/es/lo/2007/03/22/3/con>

Ciberassetjament pedòfil o grooming

Ciberdelicte en què una persona, valent-se sovint d'una identitat falsa, estableix una relació afectiva amb un infant amb l'objectiu d'obtenir-ne imatges de contingut sexual o d'abusar-ne o agredir-lo sexualment.

Diligència deguda

Obligació dels poders públics d'adoptar mesures legislatives i de qualsevol altre ordre per actuar amb l'agilitat i l'eficiència necessàries amb vista a prevenir, investigar, perseguir, castigar i reparar adequadament els actes de violència masclista i protegir-ne les víctimes.⁶⁴

Difusió no consentida d'imatges íntimes o sexpreading

Difusió, generalment a través d'internet, de fotografies o enregistraments audiovisuals de contingut sexual o íntim d'una persona sense el seu consentiment.

Explotació laboral

Situació en què s'utilitza l'infant en edat no laboral per a treballs amb els quals s'obté qualsevol tipus de guany; aquesta situació pot anar des de feines físiques dures fins a la

utilització passiva o activa per a mendicitat. Si es detecta, s'ha de posar en coneixement dels serveis socials.

Explotació sexual

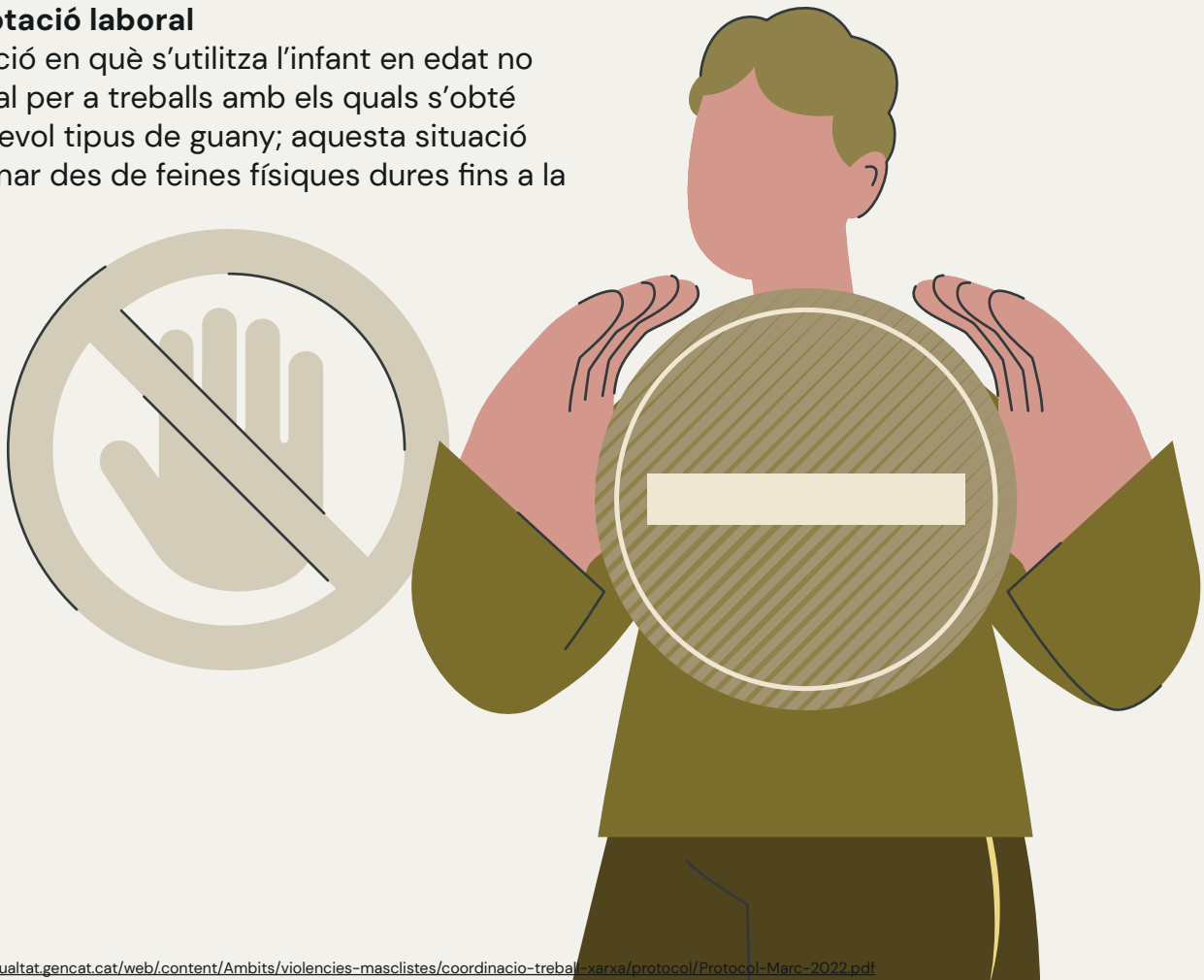
Situació en què l'infant és obligat o induït a realitzar activitats de prostitució i/o pornografia. En cas de detectar-se, s'ha de posar en coneixement dels serveis socials.

Maltractament físic

Qualsevol acció no accidental que provoqui o pugui provocar als infants i adolescents danys físics o malalties.

Maltractament institucional

Maltractament provocat per qualsevol legislació, programa, servei, actuació o procediment que provingui de poders públics o privats i de les seves actuacions, quan vulneren els drets bàsics d'infants o adolescents.

Maltractament per negligència i abandonament

Es produeix quan les necessitats bàsiques de l'infant o adolescent (físiques, socials o psicològiques) no són ateses de manera temporal o permanent: l'alimentació, la higiene, l'atenció mèdica, l'educació, la roba, la vigilància, la seguretat, etc.

Maltractament psicològic o emocional

Situació crònica amb actuacions o privacions que provoquen en l'infant o adolescent sentiments negatius envers la pròpia autoestima i li limiten les iniciatives que té (menyspreu continuat, refús verbal, insult, intimidació, discriminació, etc.). Es distingeix el que es pot produir per conductes actives d'una persona adulta (rebutjar, aïllar, terroritzar, corrompre, etc.), i llavors es parla de maltractament emocional, del que es produeix per l'omissió de conductes (ignorar), i en aquest cas és abandonament emocional.

Menor d'edat

Tot ésser humà menor de divuit anys d'edat, llevat que, en virtut de la llei que li sigui aplicable, hagi assolit abans la majoria d'edat.⁶⁵

Mesures cautelars

Constitueixen accions provisionals que s'adopten per protegir l'interès general, ordinàriament en el si d'un procediment, però també amb caràcter previ a la instrucció quan hi ha raons d'urgència. Es tracta d'evitar que mentre s'instrueix i acaba un procediment puguin mantenir-se situacions que minvin o eliminin l'eficàcia real de la decisió o resolució que finalment hagi de ser adoptada.

Es tracta d'accions preventives que tenen com a objecte separar la persona adulta dels infants o els adolescents que han estat víctimes de violència i també de la resta de menors d'edat de l'entitat.

Pornodivulgació de revenja o revenge porn

Difusió no consentida d'imatges íntimes, sovint amb voluntat de xantatge o humiliació, en què el material divulgat ha estat enregistrat prèviament amb el consentiment de la víctima per la mateixa persona que en fa difusió, generalment en el marc d'una relació sentimental o sexual.

Submissió quimicofarmacèutica

Situació en què, sense necessitat mèdica, se sotmet l'infant a qualsevol tipus de substància, la qual cosa l'incapacita perquè pugui desenvolupar la seva autonomia, la resistència o el control.

Síndrome de Münchhausen per poders

Es produeix quan els progenitors, els tutors o les persones cuidadores simulen malalties de l'infant, provoquen contínues exploracions mèdiques o ingressos hospitalaris i al·leguen símptomes ficticis de manera activa.

Tràfic d'éssers humans

Acció de captar, transportar o acollir persones, sovint aprofitant-se d'una situació de vulnerabilitat, per mitjà de l'amenaça, l'engany, l'ús de la força o el pagament a algú amb autoritat sobre les víctimes, amb la finalitat d'exploitar-les.

En cas de detectar-se, cal seguir el *Protocol de protecció de les víctimes de tràfic d'éssers humans a Catalunya*.

Victimització secundària

La victimització secundària fa referència a la mala atenció o atenció inadequada que rep la víctima per part del sistema penal i institucions de la salut i la policia, entre altres, per les repetides situacions per les quals ha de passar després d'haver estat afectada per maltractament, fet que la perjudica psicològicament i emocionalment de manera més profunda i traumàtica.

⁶⁵ <https://igualtat.gencat.cat/web/content/Ambits/violencies-masclistes/coordinacio-treball-xarxa/protocol/Protocol-Marc-2022.pdf>

Violència⁶⁶

Tota acció, omissió o tracte negligent que priva les persones menors d'edat dels seus drets i benestar, que amenaça o interfereix el seu desenvolupament físic, psíquic o social ordenat, amb independència de la forma i el mitjà de comissió, inclosa la que es duu a terme per mitjà de les tecnologies de la informació i la comunicació, especialment la violència digital. En tot cas, s'entén per violència el maltractament físic, psicològic o emocional, els càstigs físics, humiliants o denigrants, el descuit o el tracte negligent, les amenaces, les injúries i les calúmnies, l'explotació, les agressions i els abusos sexuals, la corrupció, l'assetjament escolar, l'assetjament sexual, el ciberassetjament, la violència de gènere, la mutilació genital, el tràfic d'éssers humans amb qualsevol fi, el matrimoni infantil, la pornografia no consentida o no sol·licitada, l'extorsió sexual, la difusió pública de dades privades, i també la presència de qualsevol comportament violent en el seu àmbit familiar.

Violència masclista

Violació dels drets humans per mitjà de la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, té com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat.⁶⁷ En aquest àmbit s'inclouen formes específiques que afecten especialment a nenes i adolescents com ara:

→ **Matrimoni forçat:** unió de dues persones en la qual almenys una d'elles (generalment la dona) no ha atorgat el seu ple i lliure consentiment (a l'Estat espanyol legalment es pot consentir a partir dels 16 anys, si s'està emancipat, i entre els 14 i 16 anys en cas que hagin obtingut una dispensa judicial), sinó que ha estat pressionada físicament, sexualment, emocionalment i/o psicològicament per la seva família i el seu entorn de referència. Si el matrimoni forçat es produeix quan un o tots dos contraents són menors de 18 anys, també s'anomena *matrimoni prematur*.

→ **Mutilació genital femenina:** nom genèric donat a les pràctiques que impliquen l'extirpació total o parcial dels genitals externs femenins o altres agressions als òrgans genitals de les dones per raons culturals, religioses o d'altres tipus amb finalitat no terapèutica.

Violència sexual⁶⁸

Es consideren violències sexuals els actes de naturalesa sexual no consentits o que condicionen el lliure desenvolupament de la vida sexual en qualsevol àmbit públic o privat, la qual cosa inclou l'agressió sexual, l'assetjament sexual i l'explotació de la prostitució aliena, així com tots els altres delictes previstos al Títol VIII del Llibre II de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal, orientats específicament a protegir persones menors d'edat. Cal tenir present que el consentiment dels infants i els adolescents menors de 16 anys no és vàlid legalment i, per tant, el consentiment no és l'element definidor de l'agressió sexual a persones menors d'edat.

⁶⁶ Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència. <https://www.boe.es/eli/es/lo/2021/06/04/8>

⁶⁷ <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/8303/1828756.pdf>

⁶⁸ <https://www.boe.es/eli/es/lo/2022/09/06/10/con>

També es consideren violències sexuals les comeses en l'àmbit digital, la qual cosa comprèn la difusió d'actes de violència sexual a través de mitjans tecnològics, la pornografia no consentida i l'extorsió sexual. També es consideren violències sexuals les conductes amb impacte en la vida sexual com són la mutilació genital femenina, el matrimoni forçat, l'assetjament amb connotació sexual i el tràfic amb finalitats d'exploració sexual.

La violència sexual i els abusos sexuals⁶⁹ es defineixen com a qualsevol acte de naturalesa sexual no consentit per les dones, inclosa l'exhibició, l'observació i la imposició, per mitjà de violència, d'intimidació, de prevalença o de manipulació emocional, de relacions sexuals, amb independència que la persona agressora pugui tenir amb la dona o la menor una relació conjugal, de parella, afectiva o de parentiu.

⁶⁹ <https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=491383>

10

COM ES POT ELABORAR UN PROTOCOL PER A LA PRÒPIA ENTITAT

Els protocols sectorials, com és el cas d'aquest protocol per a l'àmbit esportiu, donen pautes per implementar accions de prevenció i sensibilització i faciliten la presa de decisions a l'hora de seguir els **circuits de notificació** que s'han de posar en marxa en el moment de tenir coneixement de l'existència de violències que pateixen infants i adolescents.

Les entitats esportives que elaborin el seu **propri protocol** faran que les actuacions per prevenir, detectar i actuar en casos de violència que puguin patir els infants i adolescents practicants **s'ajustin molt més a la seva realitat**, al tipus d'activitat fisicoesportiva que desenvolupen, el nombre de menors d'edat que hi participen, el lloc on es fan aquestes activitats, etc.

10.1 Procés participatiu i compromís

Per tal que el protocol tingui l'acceptació de les persones que conformen l'entitat esportiva, és important **involucrar tothom** en el procés d'elaboració des del començament.

Passos per fer un procés participatiu:

→ **Donar a conèixer el Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu** com a marc general d'actuació.

→ Repassar conjuntament les **normes internes de l'entitat** per tal de saber què ja s'està fent en relació amb la prevenció i l'actuació en casos de violència que puguin patir infants i adolescents.

→ Involucrar la **comissió d'igualtat**, si ja existeix.

→ Fer un **recull de bones pràctiques** que aplica cadascuna de les persones que conformen l'entitat esportiva en relació amb el tractament de dades, les relacions interpersonals, el contacte físic i el tracte respectuós.

→ Repensar conjuntament les activitats i les accions que es fan per **valorar el risc i proposar accions alternatives**.

→ **Explicar la metodologia** que s'utilitzarà per redactar el protocol.

→ Crear **comissions o grups de treball** per a la redacció.

10.2 Decidir el contingut del protocol

Una vegada s'hagi aconseguit la implicació i la participació del personal de l'entitat, cal decidir què ha d'incloure el protocol.

Els **apartats que solen tenir els protocols** són els següents:

1. Presentació
2. Justificació (opcional)
3. Marc conceptual (opcional)
4. Marc normatiu
5. Objectius i àmbit d'aplicació
6. Sensibilització, prevenció, reducció de riscos, creació d'entorn segur
7. Detecció
8. Actuació
9. Seguiment i avaluació del protocol
10. Annexos

Es recomana **fer formació prèvia** sobre el tema per tal que l'equip que redacta el protocol tingui més informació sobre la violència patida per infants i adolescents i, d'aquesta manera, puguin adequar molt millor el protocol a les necessitats de la seva entitat.

10.3 Redactar el protocol

El *Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu* pot servir de referència per a la redacció del protocol intern de l'entitat esportiva. S'aconsella que el protocol intern **sigui més reduït** i que se centri en les **necessitats de l'entitat**.

10.3.1 Presentació

En aquest apartat s'ha de presentar l'entitat i el seu **compromís amb la protecció** a la

infància i l'adolescència davant qualsevol tipus de violència, i fer constar de manera explícita la **no tolerància de cap tipus de violència**.

10.3.2 Justificació (opcional)

Apartat opcional on es poden donar xifres i informacions teòriques que justifiquin la redacció del protocol.

10.3.3 Marc conceptual (opcional)

Apartat opcional on es defineixen els conceptes que treballa el protocol.

10.3.4 Marc normatiu

Aquest apartat com a mínim s'ha referir a la **Convenció sobre els Drets dels Infants**,⁷⁰ la **Llei orgànica 8/2021**, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència⁷¹ (**LOPIVI**), el **Decret legislatiu 1/2000**, de 31 de juliol, pel qual s'aprova el Text únic de la Llei de l'esport⁷² i el **Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu**. Referenciar la resta de lleis és optatiu.

10.3.5 Objectius i àmbit d'aplicació

En aquest apartat s'han de definir els **objectius generals**, els **específics** i les **actuacions** que cal dur a terme. Pel que fa a l'àmbit d'aplicació, s'ha d'especificar sobre **quines persones** s'aplicarà el protocol i en **quins casos** cal fer-ho.

⁷⁰ Convenció sobre els Drets de l'Infant, adoptada per l'Assemblea General en la seva Resolució 44/25, de 20 de novembre de 1989. https://portaljuridic.gencat.cat/web/content/05_-_dret_de_la_unio_europea/enllacos/DDHH_PDF/Convencio_drets_infants.pdf

⁷¹ <https://www.boe.es/eli/es/lo/2021/06/04/8>

⁷² <https://dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc/?documentId=224696>

10.3.6

Sensibilització, prevenció, reducció de riscos, creació d'entorn segur

Si el primer objectiu del protocol és prevenir situacions de violència, s'haurà de pensar quines actuacions es faran per aconseguir aquest objectiu.

Per això és important que es faci una **revisió sistematitzada de les accions que desenvolupa l'entitat**, (com, on i amb qui, entre altres), tant les habituals com ara entrenaments, partits o competicions (tant si són individuals com grupals), com les puntuals o esporàdiques (viatges amb pernoctació o tornejos, entre altres).

No únicament per detectar els possibles riscos, sinó, sobretot, per **pensar alternatives més protectores**. És important incorporar el

concepte «no prohibirem, buscarem alternatives més protectores». I sobretot amb **base pedagògica**.

Al *Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu* es presenten alguns exemples de revisió d'actuacions per detectar els riscos.

El protocol també pot incloure **pautes d'actuació preventives que tinguin continuïtat** en el temps:

→ Revisar els **criteris de selecció de personal**. Fer signar el **full d'acceptació** del protocol.

→ Revisar les **relacions contractuals** amb proveïdors externs.

→ Fer **formació bianual sobre violència i infància** amb l'objectiu de recordar el protocol, així com els conceptes bàsics de la prevenció, la detecció i l'actuació en casos de violència.

→ Fer **accions de sensibilització** sobre violència que puguin patir infants i adolescents en diversos formats i fent coincidir aquestes accions amb **dies internacionals**, entre altres.

→ Crear **mecanismes de comunicació** de l'esportista, mai anònims, com la bústia de protecció o el canal de comunicació.

→ Fer visibles a l'entitat **telèfons d'ajuda** com el **116 111**, el **900 900 120**, el **016** i altres que es considerin adequats.

→ **Donar a conèixer l'existència del protocol**, panell explicatiu, creació de díptics, entre altres.

10.3.7 Detecció

És important que quedi clara l'**obligació de comunicar** tot acte de violència que pateixi un o una esportista menor d'edat. El protocol haurà de definir el mitjà de comunicació per notificar a l'entitat esportiva les sospites de la violència patida pels infants o els adolescents (**bústia de protecció** o **canal de comunicació**), i l'adreça electrònica o la pàgina web (enllaç) on es pot trobar aquesta informació.

El protocol haurà de definir les **funcions del delegat o delegada de protecció**, com s'escull i com es renova, entre altres coses. També pot incloure **com s'ha de respondre davant d'una revelació** i quines són:

RESPOSTES ADEQUADES

- **Creure** la persona que ho explica.
- Mantenir la **calma**.
- Dir-li que **n'és responsable** la persona adulta o la de més edat.
- Fer-li saber que **tirarà endavant**.
- Assegurar-se que **no hagi patit ferides**.
- **Protegir** la víctima.
- **Fer-li sentir orgull** per haver-ho explicat.
- **Acceptar els sentiments**.
- Expressar **afecte**.

RESPOSTES INADEQUADES

- **Negar** que l'abús hagi passat.
- **Culpar** la persona de l'abús sexual o de l'assetjament.
- Reaccionar amb **alarma**.
- **Posar l'accent** en el **nou estatus** de persona abusada o assetjada.
- **Sobreprotegir**.

El protocol també ha de recollir el tipus d'**informe** o de **document de recollida d'informació**. Quan es tingui coneixement d'un relat de violència, s'ha de recollir per escrit, en format informe descriptiu i no diagnòstic (vegeu l'Annex).

10.3.8 Actuació

El protocol ha d'incloure les diverses funcions amb les **responsabilitats** i els circuits interns necessaris per a l'actuació. Els **circuits interns de notificació** han de ser clars i àgils. Al *Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu* del Consell Català de l'Esport s'expliquen els circuits de notificació i actuació en tots els supòsits. La tasca de l'entitat a l'hora de fer seus els circuits consisteix a **veure si cal incloure-hi algun rol més** o si cal coordinar-se amb algú de l'ajuntament del municipi, d'un altre organisme o d'alguna entitat esportiva (federació, consell, entre altres).

S'ha de dissenyar el circuit que cal seguir, amb l'**obligació de comunicar** el fet violent conegut i també l'**obligació ètica d'intervenir** en aquells casos en què la llei no obliga a fer la denúncia, però són fets que l'entitat esportiva no tolera, ja que s'allunyen del bon tracte i del respecte.

10.3.9 Seguiment i avaluació del protocol

S'aconsella que la **revisió** sigui **bianual** per tal d'adequar-lo al moment que s'estigui vivint. Per tant, és necessari que des de l'entitat es creï una **comissió d'avaluació** per fer-ne la revisió, comissió que hauria d'estar integrada per:

- Delegat o delegada de protecció
- Una o dues persones que facin activitats directes amb infants i adolescents

La comissió d'avaluació del protocol tindrà les **funcions** següents:

- Revisar el protocol
- Revisar la memòria anual
- Revisar els casos notificats i/o detectats
- Avaluar el funcionament del circuit intern de comunicació
- Vetllar perquè tot el personal de l'entitat tingui formació/informació sobre aquest tema

10.3.10 Annexos

Es recomana que s'utilitzin els annexos del *Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu* del Consell Català de l'Esport pel que fa als **formularis** i als **serveis públics de suport**, atenció i assessorament més propers al territori.

